

Medijski prikazi istospolnih zajednica: analiza sadržaja

Grdić, Magdalena

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:324393>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU

ZAVRŠNI RAD
MEDIJSKI PRIKAZI ISTOSPOLNIH ZAJEDNICA:
ANALIZA SADRŽAJA

MAGDALENA GRDIĆ

Split, 2023.

ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
JEDNOPREDMETNI STUDIJ SOCIOLOGIJE

ZAVRŠNI RAD
MEDIJSKI PRIKAZI ISTOSPOLNIH ZAJEDNICA:
ANALIZA SADRŽAJA

Mentorica:

izv. prof. dr. sc. Zorana Šuljug Vučica

Studentica:

Magdalena Grdić

Split, rujan 2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. ISTOSPOLNE ZAJEDNICE U SUVREMENOM DRUŠTVU	3
2.1. Identitet i istospolna obitelj	5
2.2. Prava istospolnih zajednica.....	8
3. ULOGA MEDIJA U PROMICANJU PRAVA	11
3.1. Pregled dosadašnjih istraživanja medijske reprezentacije	12
4. METODOLOŠKI ASPEKTI.....	18
4.1. Ciljevi i predmet analize	18
4.2. Analitički uzorak	18
4.3. Primijenjena analiza.....	19
5. INTERPRETACIJA REZULTATA.....	20
5.1. Kvantitavna analiza sadržaja opreme teksta	20
5.2. Kvalitativna analiza sadržaja novinskih tekstova	21
5.2.1 Akteri	22
5.2.2. Analiza i interpretacija tema i podtema sadržaja tekstova.....	24
5.2.2.1 LGBTQ zajednica u svijetu.....	25
5.2.2.2. LGBTQ zajednica u Hrvatskoj	26
<i>Posvajanje djece kod istospolnih parova</i>	27
<i>Crkva i LGBTQ zajednica</i>	28
<i>Politika i LGBTQ zajednica</i>	29
<i>Medicina i LGBTQ zajednica</i>	30
<i>Borba za LGBTQ prava</i>	30
6. ZAKLJUČAK	32
7. EMPIRIJSKA I METODOLOŠKA ARHIVA.....	34
7.1. Analizirani tekstovi.....	34
7.2. Kategorijalni aparat za analizu sadržaja opreme teksta	36
7.3. Protokol s podacima provedene analize sadržaja opreme teksta	37
7.4. Protokol s podacima analize sadržaja aktera, stavova aktera, stavova autora i podtema/tema u novinskim člancima	38
8. LITERATURA	54
9. SAŽETAK.....	57
10. SUMMARY	58
11. BILJEŠKE O AUTORICI.....	59

1. UVOD

Istospolne zajednice su neminovno marginalizirane i diskriminirane u prošlosti. Tek prije 60 godina Američka psihijatrijska udruga je, u teoriji, dekriminalizirala istospolne zajednice navodeći da homoseksualnost nije bolest niti duševni poremećaj (Zorica, 2016, 14). Kada je riječ o Hrvatskoj, smatra se kako su diskursi koji su oblikovali politiku seksualnosti i nacionalni identitet odgovorni za manjak seksualne edukacije, seksualne slobode i seksualnosti kao tabu teme (Đurin, 2012, 35). Najveća problematika istospolnih zajednica i suprostavljenih strana vezana je uz „svete“ teme prosječnog Hrvata, a to su brak i djeca. Brak se smatra zajednicom isključivo muškarca i žene na isti način kao što se za dobrobit djeteta smatra zajednica koja uključuje i oca i majku. Unazad nekoliko godina, Hrvatska je napredovala u smislu zakonovadno-pravnog okvira istospolnih zajednica. Životno partnerstvo i neformalno životno partnerstvo po načinu zasnivanja i prestanka analogni su braku i izvanbračnoj zajednici (Korać Graovac u Hrabar i dr., 2021, 339-340).

Budući da je današnji svijet konstruiran djelovanjem masovnih medija, velika važnost leži u načinu informiranja javnosti o pojedinim događajima. Pozitivna je uloga medija, prije svega, u količini informacija koje pružaju. Negativne karakteristike medija odnose se na zagušenje nebitnim informacijama, čovjekovu ovisnost o istim te manipulaciju medija kojom se konstruira neka nova, drugačija zbilja (Majstorović, 2010, 55). Prema tome, nerijetko se dešava da mediji umjesto pružanja relevantnih i objektivnih informacija objavljuju senzacionalističke informacije bez stvarnog uporišta u tekstu. Važno je naglasiti kako mediji imaju ključnu ulogu u formiranju stavova javnosti, a način prenošenja informacija utječe na razvoj svijesti društva u pozitivnom ili negativnom smislu.

Shodno tome, interes samog istraživanja bio je uvidjeti način na koji su istospolne zajednice predstavljene široj javnosti putem medija. Opći cilj istraživanja bio je analizirati načine na koje su istospolne zajednice prikazane medijima i reprezentirane javnosti. Korištena metoda je kvalitativna analiza sadržaja, konkretno dnevnog lista Slobodne Dalmacije. Prema tome, predmet istraživanja je medijska reprezentacija istospolnih zajednica. Period uzorkovanja obuhvaćao je 4 godine; prvi analizirani članak objavljen je 13.2.2020., a posljednji članak kojeg je obuhvatila analiza 10.6.2023. Analizirana je oprema teksta, stavovi autora članka o istospolnim zajednicama, te je provedena analiza aktera novinskih članaka kao i tema o kojima se pisalo u navedenom periodu. Teme su analizirane primjenom kvalitativne, a oprema teksta primjenom kvantitativne analize sadržaja.

Rad je koncipiran na način da se nakon uvodnog dijela, u *prvom poglavlju* bavimo seksualnim identitetom i samom pojavom istospolnih zajednica, istospolnim obiteljima i istospolnim roditeljstvom. *Drugo se poglavlje* odnosilo na medijsku ulogu u promicanju prava istospolnih zajednica te pregled dosadašnjih istraživanja o medijskoj reprezentaciji istih. U *trećem poglavlju* navedeni su metodološki aspekti istraživanja, te su objašnjeni aspekti provedenih analiza. Provedeno je nekoliko analiza: analiza opreme teksta, analiza stavova autora članka o istospolnim zajednicama, analiza aktera koji se pojavljuju u člancima, te analiza tema sadržaja u odabranim novinskim člancima. U *četvrtom poglavlju* su intepretirane najzastupljenije teme analiziranih članaka. *Peto poglavlje* obuhvaća zaključke cjelokupnog rada. Zatim, u *šestom se poglavlju* prilaže metodološka i empirijska arhiva. U *sedmom poglavlju* navedena je korištena literatura. Na samom kraju, u *osmom i devetom poglavlju* nalazi se sažetak i *summary* te bilješka o autorici.

2. ISTOSPOLNE ZAJEDNICE U SUVREMENOM DRUŠTVU

U antičkoj Grčkoj homoseksualnost se smatrala normalnom pojavom i bila je dio kulture. Umjetnici tog doba otvoreno su u svojim djelima pisali o njoj (primjer Kiklop - Euripid). Pojavom kršćanstva u Rimskom Carstvu homoseksualnost se osuđuje od strane društva. U srednjem vijeku homoseksualnost se kažnjavala smrću, dok je u renesansi takva praksa ukinuta ali homoseksualci i dalje nisu poželjni. Toma Akinovski imao je bitan utjecaj na poimanje seksualnosti i marginalizaciju homoseksualaca zbog stava o prokreaciji kao jedinoj funkciji spolnosti. U 19. stoljeću dolazi do značajnih promjena u ovom kontekstu, a veliku ulogu imaju Karl Heinrich Ulrichs i Oscar Wilde koji nastoje promovirati toleranciju i dekriminalizaciju seksualnih manjina. Tijekom Drugog svjetskog rata homoseksualnost je strogo osuđivana; homoseksualci su slani u koncentracijske logore. 60-te godina 20. stoljeća značajne su za povijest LGBT zajednice jer su tada započele prve aktivističke inicijative i borbe za prava neheteroseksualaca. 1973. Američka psihijatrijska udruga opovrže vjerovanje da je homoseksualnost bolest čime ista formalno prestaje biti duševni poremećaj. No, iako je tim događajem zaustavljena znanstvena marginalizacija LGBT zajednice, homofobna atmosfera je i dalje prisutna u društvu (Zorica, 2016, 14).

Autor Đurin korijen problema koji su prisutni u hrvatskom društvu vezani uz seksualnost, seksualne slobode i seksualnu edukaciju (koja ni dan danas nije uvedena u formalno obrazovanje) vidi u diskursima koji su oblikovali politiku seksualnosti i hrvatski nacionalni identitet devedesetih godina 20. stoljeća. Ta politika seksualnosti utjecala je na stvaranje rodnog, nacionalnog i vjerskog identiteta pa je takav nacionalni identitet afirmirao jasne rodne uloge poput "prava Hrvatica je i majka", "svaki Hrvat je i katolik" (Đurin, 2012, 35). Stvaranjem takvih jednoličnih kalupa svaka različitost smatrana je stranom i neobičnom, čime se javlja pojava nepoželjnog subjekta u novoj konstrukciji društva, odnosno Drugog. Na taj su se način isključivali i diskriminirali oni koji nisu odgovarali dominantnom opisu pravog Hrvata/Hrvatice, bilo to u seksualnoj, vjerskoj ili nekoj drugoj dimenziji života. U doba uspostavljanja neovisne i samostalne Republike Hrvatske radi sprječavanja pada nataliteta i „izumiranja“ nacije promovirale su se patrijarhalne obiteljske vrijednosti i jasne ženske i muške rodne uloge, a paralelno s tim i homofobija, netolerancija LGBT zajednice, ali i žena koje nisu željele djecu (Đurin, 2012, 35-36). Posljedicama takve politike svjedoče homofobni incidenti (Split Gay Pride 2012.), ali i prethodno navedena problematika vezana uz uvođenje seksualne edukacije u škole (Đurin, 2012, 49).

Pojam socijalne isključenosti vrlo je maglovit, nejasan i višesmislen. Može se smatrati prije kao diskurs, nego kao koncept. Stoga je teško odrediti tko je socijalno isključen i što socijalno isključenu osobu čini socijalno isključenom. Šućur navodi velik broj znanstvenika koji se slažu da se socijalna isključenost može pojmiti kao nesuspjeh u više društvenih sustava (Šućur, 2004, 46). Svaki od tih sustava različit je i promiče i osigurava specifičnu integraciju. Demokratsko-pravni sustav osigurava građansku ili civilnu integraciju koja podrazumijeva jednakost i ravnopravnost pojedinca s drugima u određenom demokratskom sustavu. Radno-tržišni sustav promiče ekonomsku integraciju koja je uvjetovana mogućnosti zaposlenja i ekonomskim dobrima. Sustav socijalne dobrobiti promiče socijalnu integraciju koja implicira pristup socijalnim uslugama i naknadama pružanim od strane države. Obiteljski sustav i sustav lokalne zajednice osiguravaju interpersonalnu integraciju koja se manifestira kroz uspostavljanje i održavanje obiteljskih, susjedskih i prijateljskim odnosa. Svi ovi društveni sustavi su bitni i komplementarni; ako je jedan slab, ostali moraju biti jaki. Socijalna isključenost se, dakle, smatra kao neuspjeh pojedinca u više društvenih dimenzija na neki duži vremenski period (Berghman i dr. prema Šućur, 2004, 46).

Za manjinske skupine, pojedince koji se susreću sa svakodnevnom diskriminacijom i neravnopravnim tretman zbog svoje rase, spola, vjere, nacionalnosti i seksualne orijentacije, može se pretpostaviti da imaju lošije mentalno zdravlje te nižu kvalitetu života. Istraživanja to i dokazuju. Homoseksualne osobe imaju dva i pol veću šansu da tijekom života razviju neki psihički poremećaj od heteroseksualnih osoba (Meyer prema Kamenov, Huić, Jelić, 2015, 3). Naravno, to ne potvrđuje hipotezu da su homoseksualne osobe psihički bolesne, već da predrasude, stigma, nepodržavajuća okolina itekako utječe na njihovo mentalno zdravlje. Stereotip (predrasuda) je generalizirana slika prilikom koje se karakteristika pojedinca koji pripada određenoj grupi pripisuje cijeloj društvenoj grupi (spolnoj, kulturnoj, rasnoj...). Društvena funkcija predrasude očituje su u opravdavanju društvene nejednakosti; grupa ljudi iskazuje predrasude prema određenoj društvenoj grupi s ciljem izbjegavanja ili agresije. (Čaušević, Gavrić, 2012, 439).

Razlikujemo tri osobine koje karakteriziraju stereotype: 1) kategoriziranje ljudi po vidljivim osobinama (spol, rasa, fizički izgled), 2) članovima društvene grupe (kategorije) pripisuju se iste osobine i 3) svakom pojedincu koji se smatra dijelom društvene grupe pripisuju se posjedovanje stereotipnih osobina (Pennington prema Čaušević, Gavrić, 2012, 441). Prisutni su razni homofobni stereotipi u javnom diskursu. Ferizović ih je objedinila u svom djelu Homo erotikus balcanicus: gej muškarci su feminizirani, a lezbijke su muškobanjaste, žene postaju lezbijke jer su razočarane u muškarce, u homoseksualnim parovima jedna osoba preuzima

mušku, a druga tradicionalno žensku ulogu, homoseksualanost je bolest, prisutnost homoseksualne osobe u životu djeteta, navodi istog da i sam postane homoseksualac, itd... (Ferizović prema Čaušević, Gavrić, 2012, 441). Prema Čaušević i Gavrić, govor mržnje podrazumijeva svaki usmeni i pisani govor koji za svoju posljedicu ima mržnju prema određenoj društvenoj skupini zbog njenog određenja (Čaušević i Gavrić, 2012, 129).

Po svojoj definiciji manjinski stres opisuje „kroničnu razinu stresa uzrokovanu predrasudama, diskriminacijom, manjkom socijalne podrške i drugim faktorima koju doživljavaju članovi stigmatiziranih manjinskih grupa“ (Meyer prema Kamenov i sur., 2015, 5). Prema dosadašnjim saznanjima, ističu Kamenov i sur., jasno je da diskriminacija i neprihvatanje, te fizičko i psihičko nasilje na temelju seksualne orijentacije utječu na mentalno zdravlje pojedinca, no zanimljivo je da prikrivanje manjinskog seksualnog identiteta osigurava manju mogućnost diskriminacije, ali smanjuje samopoštovanje i kvalitetu života. Smatra se da je put do prihvatanja LGBT osoba vidljiv u aktivizmu i sudjelovanju manjinskih pojedinaca u LGBT zajednicama (Kamenov i dr., 2015, 28).

Istraživanje Europske socijalne studije (ESS), ISSP projekta (engl. *International Social Survey Programme*) iz 2008. godine pokazuje da su stavovi hrvatskih građana prema istospolnim zajednicama generalno negativni, a Hrvatska se plasirala među najhomofobnije zemlje Europe (Kamenov i dr, 2015, 17). Kamenov i dr. tvrde kako mnoga nedavna psihološka i sociološka istraživanja jasno dočaravaju stav javnosti prema pripadnicima homoseksualne orijentacije koji se može opisati kao umjereno negativan do umjereno pozitivan (Kamenov i dr., 2015, 17). Najzanimljivije otkriće tih istraživanja je značajna pojavnost osoba u hrvatskom društvu koje smatraju da diskriminacija pripadnika LGBT zajednice ne postoji, da imaju sva jednaka prava i da svojim aktivizmom i naglašavanjem seksualne orijentacije samo „pale vatru“ i onemogućuju integraciju u društvo (Huić i dr. prema Kamenov i dr. 2015, 17).

2.1. Identitet i istospolna obitelj

Rana sociologija seksualnosti okarakterizirana je kao područje devijantnosti, posebice one koja se vezivala uz homoseksualanost. Sociologija seksualnosti doživjela je svoj rast paralelno sa liberalnim pokretima seksualnosti 70-ih i 80-ih godina 20. stoljeća, te se usmjeravala na proučavanje seksualnosti kao osnove društvenog i političkog života. Sociolozi su počeli pridavati više pažnje seksualnim značenjima, identitetu i kategorijama; pomaknuli su se od doživljavanja homoseksualca kao univerzalne i fiksne vrste bića na posebnu društvenu

kategoriju koju "samu po sebi treba analizirati i pomno ispitati njenu relativnu povijesnu, ekonomsku i političku osnovu" (Nardi, Schneider prema Gamson, 2004, 48).

Tri komponente seksualnog identiteta čine 1) rodni identitet, 2) društvena rodna uloga i 3) seksualna orijentacija. Biološki spol razlikuje se od rodnog identiteta. Dok je biološki spol dodijeljen prilikom rođenja, rodni identitet se odnosi na osnovno uvjerenje pojedinca da je muškarac ili žena, odnosno identificiranje samog sebe kroz rod. Komponentna društvene rodne uloge odnosi se na specifične uloge koje su u društvu okarakterizirane kao stereotipno ženske ili muške, odnosno uloge koje se pripisuju određenom pojedincu temeljem njegovog spola. Te uloge internaliziraju se kroz fizičke atribute, odjeću, osobine, manire, govor, ponašanje, interese, navike... Treća komponentna, seksualna orijentacija, može se gledati kroz dva aspekta. Jedan aspekt je fizička privlačnost koja se odnosi na individualnu preferenciju pojedinca za muškog ili ženskog seksualnog partnera, a drugi aspekt, naklonost, privrženost, na preferenciju pojedinca za muškog ili ženskog emocionalnog partnera (Shively, De Cecco, 1977, 41-45).

Kada govorimo o istospolnim zajednicama, važno je razjasniti pojam same zajednice. Zajednica je skup međusobno solidarnih pojedinaca koji dijele zajednička iskustva, interes ili identitet. Da bi se napravila razlika između LBGT i heteroseksualnih osoba, često se koristi izraz LBGT zajednica ili Gay zajednica. LBGT akronim koristi se za obuhvaćanje svih osoba koje nisu heteroseksualne orijentacije; lezbijke (L), gayevi (G), biseksualci (B), i transrodne osobe (T). Ovom akronimu se često dodaje i slovo Q koje označava queer osobe. LBGT zajednica je zajednica čiji su članovi u manjoj mjeri povezani samom homoseksualnošću odnosno seksualnom orijentacijom, već neugodnim iskustvom/iskustvima na široj razini. Većina članova te zajednice se tijekom života, najčešće nakon outanja, susrela sa uvredama, prijetnjom ili diskriminacijom na osnovi rodnog/spolnog/seksualnog identiteta. (Čaušević, Gavrić, 2012, 495-496).

Autorica Ivanušec u svom istraživanju osvrnula se na usporednu analizu intervjua dvije generacije ispitanika o stavovima prema LBGTQ zajednici. Istraživanje otkriva da mlađa generacija (generacija1), homoseksualce, biseksualce i transrodne osobe smatra normalnim ljudima, dok ih starija generacija (generacija2) smatra bolesnima i čudnim. Ivanušec smatra da su na negativne stavove generacije2 ponajviše utjecali mediji koji „ocrnjuju“ LBGTQ zajednicu, njihova, dominantna, seksualnost koja ih sputava da razumiju druge seksualnosti, život u maloj, tradicionalnoj sredini, nizak stupanj obrazovanja, te vjeroispovijest. Istraživanje pokazuje da generacija1 doživljava pripadnike LBGTQ zajednice sukladno ukorijenjenim stereotipima u čijem posredovanju veliku ulogu imaju mainstream mediji. Generacija2 u tom smislu nije mogla konkretno opisati izgled homoseksualne osobe, te većinom miješaju pojmove

homoseksualnosti i transrodnosti. Također, smatraju homoseksualce promiskuitetnijim od heteroseksualaca te glavnim prenosiočima spolnih bolesti, ponajviše AIDS-a. U kontekstu davanja prava istospolnim zajednicama da posvajaju djecu obje generacije su se složile da je život djeteta sa homoseksualnim roditeljima bolji, u smislu ostvarivanja osnovnih životnih potreba, od života u dječjem domu. S druge strane, generacijski jaz je prisutan u problemu istospolnog braka, odnosno hrvatskog životnog partnerstva; generacija1 ga odobrava, dok mu se generacija2 protivi (Ivanušec, 2021, 7-15).

Usprkos diskriminirajućem uvjerenju heteronormativnog svijeta da LGBT osobe ne mogu biti „pravi“ roditelji, oni to jesu i postaju kroz procese posvajanja, potpomognute oplodnje ili surogat majčinstva. Rezultati pokazuju da je trećina lezbijki i 10-20% gayeva roditelj. Prema istraživanju Inside-OUT u Americi, broj LGBT osoba koje se žele ostvariti kao roditelji ima rastuću putanju (49% ispitanika). Prema popisu stanovništva 2011., 140 osoba u Hrvatskoj živi u istospolnoj zajednici, a LGBT obitelji s djecom je manje od pet. Međutim, u istraživanju na dosad najvećem uzorku LGBTQ osoba u Hrvatskoj (Milković, 2013), od ukupno 690 sudionika/sudionica njih 35 ima jedno ili više djece.“ Najvjerojatniji razlog malog broja neheteronormativnih osoba u Hrvatskoj koji su roditelji je strah od osude homofobičnog društva i/ili tadašnji vrlo ograničeni zakoni vezani uz posvajanje i ostvarivanje roditeljske uloge pripadnika istospolnih brakova. Budući da u zadnjem popisu stanovništva 2021. godine nije bilo skupa pitanja o seksualnoj orijentaciji i istospolnoj zajednici, nemoguće je dobiti uvid u statistiku hrvata koji žive u istospolnim zajednicama.

Vučković Juroš (2017) u svom radu analizirala je akademske i psihosocijalne ishode djece koja su odrastala u obitelji sa istospolnim roditeljima i one koja su odrastala u obitelji sa tradicionalno raznospolnim roditeljima. Analizirano je 15 kvantitativnih studija od 2004. do 2017. godine koje su provedene slučajnim reprezentativnim uzorcima (Vučković Juroš, 2017, 72). Prema autorici, postoje veliki metodološki problemi vezani uz reprezentativnost uzorka i operacionalizaciju analiziranih studija zbog kojih se one ne mogu smatrati validnima ni vjerodostojnima. No, zanemarimo li te probleme, svejedno ni jedna od ovih 15 studija nije pronašla dokaze o štetnim ishodima, odnosno o statistički značajnim razlikama djece iz obitelji sa istospolnim roditeljima u usporedbi sa djecom iz obitelji sa raznospolnim roditeljima koji bi se mogle pripisati samoj obiteljskoj strukturi (Vučković Juroš, 2017, 90).

Nadalje, cilj istraživanja kojeg su provele Kamenov, Huić i Jelić u Hrvatskoj bio je istražiti ulogu rodnog identiteta i stavova o rodnim ulogama, te povezanost istog sa stavovima prema obiteljima sa istospolnim roditeljima tj. istospolnom roditeljstvu. Dodatne sociodemografske varijable koje su se pokazale relevantnima u prošlim studijama kao

indikatori homonegativnosti; dob, obrazovanje, političke preferencije i religioznost, također su istraživane kao potencijalni faktor u formiranju stava prema istospolnom roditeljstvu. Socijalni identitet odnosi se na stupanj u kojem se ljudi poistovjećuju sa svojom spolom, te im je važno ponašati se na određeni način koji se od njih očekuje i koji prati socijalne norme, ali im je važno da se i drugi ljudi koji su pripadnici njihove skupine ponašaju na taj način. Iako istospolno roditeljstvo nema znanstveno temeljene štetne dokaze na djecu odgajanu unutar obitelji sa istospolnim roditeljima, Kamenov i suradnici navode autore koji ističu da je najčešći argument protiv takvog roditeljstva je viđenje da dijete treba majku i oca čije je ponašanje primjereno tradicionalnim rodnim ulogama kako bi moglo odrastati u funkcionalnom i sretnom okruženju (Kamenov i dr., 2019, 234). Općenito se može reći da je hrvatsko društvo tradicionalno orijentirano u smislu naglašavanja obiteljskih vrijednosti, rodnih uloga i sl., a u javnom je diskursu posebice promovirano vjerovanje da neheteroseksualno roditeljstvo ne može pružiti skrb i zaštitu kao što to može heteroseksualno roditeljstvo (Kamenov i dr., 2019, 235).

U istraživanju Kamenov i dr. ispitanici su se umjereno identificirali sa svojim spolom, te su izražavali relativno egalitarne stavove prema rodnim ulogama. Stavovi prema roditeljskim pravima gayeva i lezbijki kretali su se od neutralnih do blago pozitivnih, s tim da su stavovi prema roditeljskim pravima lezbijki pozitivniji od stavova prema roditeljskim pravima gayeva. Također, žene su imale pozitivnije stavove prema istospolnom roditeljstvu nego što su to imali muškarci (Kamenov i dr., 2019, 238). Dob i nivo obrazovanja ispitanika u ovom se istraživanju nisu pokazali kao značajni u formiranju stava o istospolnom roditeljstvu. S druge strane, žene koje nisu u braku, nemaju djecu, manje su religiozne i koje su politički više orijentirane lijevo su pokazivale pozitivnije stavove prema roditeljskim pravima i gayeva i lezbijki. Dakle, istraživanje je pokazalo da su osobe koje su sklone uskraćivati roditeljska prava istospolnim parovima vjerojatnije muškarci (nego žene) koji žive u izvanbračnoj zajednici (prije nego u braku ili sami) i imaju djecu, visoko su religiozni, podržavaju desnu političku orijentaciju te imaju čvrste tradicionalne stavove o rodnim ulogama (Kamenov i dr., 2019, 242). Tema homoseksualnosti je još uvijek tabu tema u formalnom obrazovanju i pojedinci informacije o njoj prikupljaju iz medija, crkve i svojih krugova obitelji i prijatelja (Kamenov i dr., 2019, 243).

2.2. Prava istospolnih zajednica

Pravni sustav Republike Hrvatske dotiče se prava istospolnih zajednica unutar obiteljskog prava, zakona o medijima, zakona o ravnopravnosti spolova i zakona o medicinsko potpomognutoj oplodnji. Prema novoj ustavnoj definiciji „Brak je životna zajednica žene i

muškarca“ (čl. 62. stavak 2.). Ustavna definicija braka rezultat je građanskog referenduma 2013. godine u kojem se većina birača usuglasila u dvije stvari: 1) brak kao društveni odnos i pravni pojam zavjeđuje mjesto među ustavnim kategorijama određenjem njegove definicije, te 2) obilježava ga heteroseksualnost (Hrabar, 2021, 43).

Na taj način, zakon o braku isključuje sve druge seksualne orijentacije izuzev heteroseksualne. Svaki pravni sustav različito pristupa pravnom uređenju istospolnih zajednica. Neki sustavi ne uređuju životne zajednice istog spola, te se u nekim sustavima na njih primjenjuju opća građanska prava, dok im se u drugim ograničavaju pojedina prava npr. u Poljskoj ili Litvi. U Hrvatskoj je 15.7.2014. Hrvatski sabor donio Zakon o životnom partnerstvu istog spola. Taj potez predstavlja korak unaprijed jer se pravni učinci životnog partnerstva izjednačuju s učincima braka. Zakon o životnom partnerstvu razlikuje dva oblika: životno partnerstvo i neformalno životno partnerstvo. Životno partnerstvo i neformalno životno partnerstvo po načinu zasnivanja i prestanka analogni su braku i izvanbračnoj zajednici (Korać Graovac u Hrabar i dr., 2021, 339-340).

Načela na kojima se zasniva životno partnerstvo obuhvaćaju:

- načelo ravnopravnosti, međusobnog poštovanja dostojanstva, međusobnog pomaganja i uvažavanja životnih partnera,
- zabranu svakog oblika nasilja u životnom partnerstvu,
- zabranu svakog oblika diskriminacije, izravne i neizravne, na temelju sklopljenog životnog partnerstva, seksualne orijentacije i rodnog identiteta (Korać Graovac u Hrabar i dr., 2021, 341).

Iz same definicije udomiteljstva može se vidjeti da je iz Zakona o udomiteljstvu izostavljeno životno partnerstvo. „Udomiteljstvo je oblik pružanja socijalne usluge smještaja djetetu ili odrasloj osobi koju pruža udomitelj sa svojom obitelji ili udomitelj koji živi sam, pod uvjetima propisanim Zakonom u udomiteljstvu“ (Korać Graovac u Hrabar i dr., 2021, 354). Zakon o udomiteljstvu definira udomiteljsku obitelj kao zajednicu „koju čine udomitelj, njegov bračni ili izvanbračni drug, djeca i drugi srodnici s kojima udomitelj živi u kućanstvu“. 2019. godine Ustavni sud je u svojoj odluci zaključio kako su sva nadležna tijela i sudovi koji primjenjuju Zakon o udomiteljstvu dužni tumačiti ga na način da se svim osobama jednako omogući sudjelovanje u udomljavanju, bez obzira živi li potencijalni udomitelj u životnom partnerstvu (Korać Graovac u Hrabar i dr., 2021, 354).

U Zakonu o ravnopravnosti spolova (članak 16., stavak 2.) jasno je zabranjena nepovoljna medijska reprezentacija: „Zabranjeno je javno prikazivanje i predstavljanje žena i

muškaraca na uvredljiv, omalovažavajući ili ponižavajući način, s obzirom na spol i spolnu orijentaciju“ (Narodne novine br. 82/2008). Zakon o medijima (članak 3. stavak 4.) osigurava ravnopravan tretman istospolnih zajednica u medijima: „Zabranjeno je prenošenjem programskih sadržaja u medijima poticati ili veličati nacionalnu, rasnu, vjersku, spolnu ili drugu neravnopravnost ili neravnopravnost na temelju spolne orijentacije, kao i ideološke i državne tvorevine nastale na takvim osnovama, te izazivati nacionalno, rasno, vjersko, spolno ili drugo neprijateljstvo ili nesnošljivost, neprijateljstvo ili nesnošljivost na temelju spolne orijentacije, poticati nasilje i rat“ (Narodne novine br. 59/2004).

U nekim zemljama, poput Nizozemske, istospolni parovi su u boljoj pravnoj, te posljedično i društvenoj situaciji od istospolnih parova u drugim zemljama, poput Hrvatske. U Nizozemskoj istospolni parovi se mogu vjenčati, posvajati djecu, ići na medicinsko potpomognutu oplodnju te steći prava na suroditeljstvo (Vučković Juroš, 2019, 205). U Hrvatskoj istospolne zajednice, odnosno obitelji s istospolnim partnerima nemaju pravo na medicinsko potpomognutu oplodnju te su na taj način pravo diskriminirana. Zakon o medicinsko potpomognutoj oplodnji (članak 10., stavka 1) glasi: „Pravo na medicinski pomognutu oplodnju uz uvjete iz članka 4. ovoga Zakona imaju punoljetni i poslovno sposobni žena i muškarac koji su u braku, odnosno u izvanbračnoj zajednici i koji su s obzirom na životnu dob i opće zdravstveno stanje sposobni za roditeljsku skrb o djetetu“ (Narodne novine, 86/12).

U istom zakonu (članak 10., stavak 2) prava istospolnih zajednica se isključuju: „Pravo na medicinski pomognutu oplodnju ima i punoljetna, poslovno sposobna žena koja ne živi u braku, izvanbračnoj ili istospolnoj zajednici, čije je dosadašnje liječenje neplodnosti ostalo bezuspješno ili bezizgledno te koja je s obzirom na životnu dob i opće zdravstveno stanje sposobna za roditeljsku skrb o djetetu“ (Narodne novine, 86/12). Hrvatske lezbijke su na taj način diskriminirane i u slučaju da žele koristiti usluge potpomognutu oplodnje moraju ići u inozemstvo npr. Španjolsku, Češku ili Slovačku. Studija autorice Vučković Juroš zaključuje da je jedini način da se osigura puna jednakost i zaštita LGB partnera i njihove djece od stigmatizacije i osuđivanja stvaranje potpuno uključivog društveno-institucionalnog okvira za neheteroseksualne obitelji. Takav društveni koncept značajan je za pravnu jednakost, ali i za svakodnevni život i interakcije koje se u njemu akumuliraju. On omogućuje suzbijanje individualnih predrasuda prema obiteljima sa istospolnim roditeljima koje proizlaze iz strogo definiranih obiteljskih modela i konkretne definicije obitelji (Vučković Juroš, 2019, 2024-225).

3. ULOGA MEDIJA U PROMICANJU PRAVA

Prema Peruško, medij je sredstvo masovne komunikacije, odnosno onaj putem kojeg se posreduju informacije i sama komunikacija. Mediji djeluju na tržištu kao kulturna industrija, a njihov značaj se ogleda u kreiranju javnog mijenja i dinamike javnosti čime doprinose demokraciji. Sadržaji i proizvodi masovnih medija služe za prodaju i dostupni su svim društvenim akterima. (Peruško, 2011, 16). „Masovna komunikacija institucionalizira se unutar masovnih medija;...mediji su društvene institucije koje utjelovljuju vrijednosti i norme povezane sa društvenim potrebama za komunikacijom koju zadovoljavaju.“ (Peruško, 2011, 17). Mediji imaju tri ključne uloge: 1. čuvari (watchdogs), 2. oni koji definiraju predmet javnog mijenja (agenda setting) i 3. oni koji filtriraju ulazak u javnost (gatekeeper) (Norris i Odugbemi prema Peruško, 2011, 25).

Smatra se kako su novine, od medija koji prenosi objektivne i informativne činjenice, promijenile smjer izvještavanja okrećući se senzacionalizmu, komercijalnosti, trivijalnim događajima i lažnoj ekskluzivnosti (Peruško, 2011, 67). Važnost medija u društvu može se gledati kroz prizmu povjerenja; istraživanje provedeno 2009. godine u Hrvatskoj pokazalo je da hrvati imaju najviše povjerenja u Crkvu (3,44), zatim u medije (2,73), te u političare (2,21) (Peruško, 2011, 78). Karakteristike koje se mogu pripisati hrvatskim medijima bile bi estradizacija i simplifikacija ozbiljnih tema, te izvještavanje o irelevantnim temama s ciljem zabavljanja publike. Kako bi opisala efekt ovisnosti koji stvaraju mediji u dosadnoj svakodnevici pojedinca, autorica se referira na Cupać Marković: „... novine ubrizgavaju drogu koja budi, proizvodi nevjericu, negativnu emociju - tjera na čuđenje, bijes, razgovor i podjelu iskustva s nekim bliskim koji postaje dio lanca prenošenja - dakle širenja istine ili neistine (Cupać Marković prema Peruško, 2011, 79).

Medijska reprezentacija homoseksualnosti može se podijeliti u 5 kategorija: stereotipizacija, medikalizacija, seksualizacija, tajnovitost i normalizacija. Stereotipi se oslanjaju na oštre rodne sheme kojima se mediji koriste kako bi homoseksualce predstavili kao feminizirane, a lezbijke kao muškobanjaste povezujući to s njihovim društvenim ulogama koje postaju prirodne umjesto društveno konstruirane. Medikalizacija homoseksualnosti u medijskom diskursu odnosi se na pronalaženje uzroka iste (što je to što je dovelo do homoseksualnosti?), te prepuštanje tog problema medicinskoj struci (vjerovanje da je homoseksualnost bolest). Nadalje, seksualizacija podrazumijeva svođenje homoseksualnosti isključivo na seksualnost i seks. Tajnovitost u medijskoj reprezentaciji implicira da je homoseksualnost nešto skriveno i sramno. Posljednja kategorija, normalizacija, vezana je uz

kasne 90-te godine 20. stoljeća kada su slike homoseksualaca kao kriminalaca i psihičkih bolesnika prevaziđene. No, medijski prikazi normalne homoseksualnosti su prikazi konstruirani prema percepciji heteroseksualaca na način da ne ugrožava njihov svijet (Kuhar, 2003, 7). Zbog heteronormativnosti koja je dominantna u medijskoj reprezentaciji, homoseksualnost je konstituirana kao “drugačija”, “marginalna” ili “inferiorna” seksualna orijentacija (Kuhar, 2003, 97).

Autorica Ioannou navodi nekoliko istraživanja koja su pokazala kako je diskriminacija temeljena na spolnoj orijentaciji i rodnom identitetu drugi i treći najrašireniji oblik diskriminacije u Europskoj Uniji. Najznačajniji uzrok velike raširenosti diskriminacije na temelju spolne orijentacije je medijska reprodukcija stereotipa i često negativno predstavljanje LGBT zajednice. Takvi heteronormativni opisi istospolnih zajednica oblikuju i utječu na negativne stavove i mišljenja javnosti. Nepobitno je da mediji imaju moć u kreiranju javnog mijenja; uvredljivim tekstom, slikama, senzacionalističkim naslovima, uvriježavanjem stereotipa uvrježuju i legaliziraju diskriminaciju istospolnih zajednica. Kada bi svoju moć koristili u druge svrhe: promoviranjem važnosti jednakosti prava LGBT osoba, educiranjem o ispravnoj terminologiji, suzbijanjem stigme i podizanjem svijesti o važnosti jednakog tretmana svih članova zajednica, sigurno bi došlo do pozitivne promjene javnosti o percepciji istospolnih zajednica, ali i stvaranja sigurnog prostora za život pripadnika svih spolnih orijentacija (Ioannou, 2019, 6).

3.1. Pregled dosadašnjih istraživanja medijske reprezentacije

Udruga LORI provela je dva istraživanja načina na koji mediji prezentiraju istospolne zajednice široj narodnoj masi. Istraživanje provedeno 2001. godine pokazuje da se o istospolnim zajednicama piše vrlo površno i u primarnu svrhu senzacionalizma, više se piše o gay muškarcima nego o lezbijkama te se homoseksualnost predstavlja kao vjerojatnija pojava u elitnim krugovima čime joj se pridaje obilježje egzotičnosti i relativne nedostupnosti za običan puk. Održavaju se postojeće predrasude i stereotipi, iako se ni u kojem smislu ne potiče diskriminacija. Također, članci u kojima se spominju istospolne zajednice više su zabavnog karaktera, a prisutan je manjak ozbiljnih reportaži. Drugo istraživanje iz 2003. godine ukazuje generalan porast članaka o istospolnim zajednicama, ali isto tako i porast članaka ozbiljnijeg sadržaja. Nalazi svjedoče da se podjednako piše o muškoj i ženskoj seksualnosti, te iako postoji relevantan porast članaka koji govore o pravima LGBT zajednice, senzacionalizam je i dalje vrlo prisutan. U oba istraživanja prevladava neutralan način izvještavanja, 2001. godine 72%,

a 2003. godine 68%. Nažalost, 2003. godine primjetan je povećan broj diskriminirajućih tekstova (14%) koji sadrže govor mržnje i kojima se promiče ponižavanje i nasilje (LORI, 2004, 13).

Problemi koji se pojavljuju kada je riječ o novinarskim izvještajima o istospolnim zajednicama obuhvaćaju slabo obrazovanje i neinformiranost o ljudskoj seksualnosti i rodnom identitetu, neadekvatno uočavanje LGBT prava kao ljudskih prava te generalnu neupućenost u LGBT terminologiju (LORI, 2004, 21). Jedan od najvećih mitova društva, a posebice hrvatskog, odnosi se na uvjerenje da homoseksualne osobe žele posebna prava. Nerijetko se kao argument protiv istospolnih zajednica i obitelji može čuti popularizirana izjava: „Nemam ja ništa protiv njih, ali neka to rade u svoja četiri zida“. Ljudi, dakle, nesvjesno podcjenjuju LGBT borbu za prava. Istina leži u tome da pripadnici LGBT zajednice ne traže posebna prava već osnovna ljudska prava. Pravo na ravnopravno zaposlenje, zasnivanje bračnog odnosa (našeg tzv. životnog partnerstva) i osnivanje obitelji nisu ništa više nego ljudska prava koja bi trebala biti zagarantirana svim ljudima bez obzira na rasu, spol, nacionalnost, vjeroispovijest, ali i seksualnu orijentaciju (LORI, 2004, 43).

U svom radu o medijskim prijemima Raguž i sur. se fokusiraju na postojanje (ne)pristranosti i (ne)profesionalnosti novinarskog izvještavanja, te sklonost senzacionalističkom pisanju u trenutku referendumske kampanje o ustavnoj definiciji braka 2013. godine. Analizom sadržaja obuhvaćeni su članci nacionalnih dnevnih novina Jutarnji list, Slobodna Dalmacija, Večernji list, 24sata i Dnevni list (Raguž i dr., 2018, 49). Referendum je inicirala građanska inicijativa *U ime obitelji* koja se protivila istospolnom braku, a time zalagala za ustavnu definiciju braka prema kojoj bi brak bio isključivo zajednica muškarca i žene. Autori tvrde da su hrvatski mediji iznosili javnosti informacije i činjenice, ali isto tako i stavove i izjave političara, članova udruge U ime obitelji, pripadnika LGBT zajednice, javnih osoba, ali i vlastita mišljenja i komentare događaja. Takav oblik izvještavanja graniči sa neprofesionalnim pristup izvještavanju: „umjesto da se stavovi temelje na činjenicama, ne objavljuju se činjenice već interpretacije događaja“ (Malović prema Raguž i dr., 51). Mediji imaju moć pri utjecaju na stvaranje paranoje i konstrukciju određenih stereotipa (Globočnik prema Raguž i dr., 2018, 51).

S obzirom na to, način na koji mediji javnosti predstavljaju određene teme, posebno one koje su društveno osjetljivije, uvjetuje način na koji će javnost na njih reagirati. Drugim riječima, ako mediji promoviraju stereotipe o LGBT zajednici, isti stereotipi postaju općeprihvaćeni. Rezultati analize sadržaja pokazuju da je „Novi list više prostora dao samo jednoj suprotstavljenoj strani, onoj koja se zalagala protiv uvođenja definije braka u Ustav, u čak 89 % objava, Jutarnji list u 88 %, Slobodna Dalmacija u 56 %, a Večernji list u 44 %“

(Raguž i sur., 2018, 63). S druge strane, isto istraživanje je otkrilo da je „više od petine sadržaja uključivao direktan apel čitateljima da izađu na referendum i glasaju protiv ulaska definicije braka u Ustav Republike Hrvatske“ (Raguž i dr., 2018, 64).

Raguž i sur. provedenim istraživanjem ustanovili su šest hipoteza, od kojih je najznačajnija: „Sve su analizirane novine prilikom izvještavanja kršile barem jedno od glavnih novinarskih načela: objektivnost (poštenje), uravnoteženost i/ili nepristranost“ (Raguž i dr., 2018, 53). Parametri za marketinški orijentiranu proizvodnju vijesti podrazumijevaju: „traženje slika više nego ideja, emocija rjeđe nego analize, izbjegavanje kompleksnosti, dramatiziranje gdje je moguće, pretjerivanje ako je potrebno da se dobije na privlačnosti, izbjegavanje ekstenzivne proizvodnje vijesti“ (Jensen, 2012, 51). Prema tome, autori zaključuju da se medijsko izvještavanje o Referendumu o ustavnoj definciji braka 2013. godine temeljilo upravo na marketinškoj proizvodnji vijesti (Raguž i dr., 2018, 65).

U istraživanju autora Cook, cilj je bio uvidjeti način na koji se LGBT zajednica predstavlja javnosti na televizijskim medijima. Posebno se htjelo vidjeti postoji li razlika između LGBT prezentacije na televizijskoj mreži streaming platformama, kao i razlika između prikaza biseksualnih i transrodnih osoba od prikaza homoseksualnih osoba (Cook, 2018, 3). Dotadašnja istraživanja, ističe Cook, impliciraju povezanost između prihvaćanja istospolnih brakova i LGBT zastupljenosti u mainstream zabavnim medijima, posebice onih koji se emitiraju u udarnim terminima (Cook, 2018, 4).

Cook je istraživanje proveo kao nastavak istraživanja provedenog 2001. godine: *“Stereotype or Success? Prime-Time Television’s Portrayals of Gay Male, Lesbian, and Bisexual Characters”* autorica Amber Raley i Jennifer Lucas. Uzorak istraživanja sadrži različite žanrove televizijskih serija, a odabrane su sa glavnih streaming platformi i nekoliko televizijskih mreža. Analizirane serije obuhvaćaju: *Brooklyn Nine Nine* (Fox), *Difficult People* (Hulu), *How to Get Away with Murder* (ABC), *Jane the Virgin* (The CW), *Orange is the New Black* (Netflix), *The 100* (The CW) i *Transparent* (Amazon Prime). Ovo istraživanje pokazuje da se medijska reprezentacija poboljšala u odnosu na 2001. godine čemu svjedoči porast biseksualnih i transrodnih likova u emitiranim serijama, promjena tona šale, te prikazivanje privrženosti i ljubavi među homoseksualnim parovima. Nove streaming platforme, poput Netflix, Hula, i Amazona, sklonije su uključivanju pripadnika LGBT zajednice u svoje serije. No, jedno područje koje nije toliko zastupljeno u TV serijama je interakcija LGBT zajednice s djecom. Ta činjenica sugerira prisutnost korelacije neheteroseksualnih osoba i pedofilije. Iako su homoseksualni likovi sve više uključeni u serije, oni su i dalje pod utjecajem starih, štetnih

tropa. Autor zaključuje da jednakost u smislu reprezentacije LGBT zajednice u televizijskom svijetu još uvijek nije postignuta (Cook, 2018, 37-38).

Fokus studije autorice Tabangcura usmjeren je na konstruiranje prikaza istospolnih parova i njihovih obitelji, posvećujući najviše pažnje diskurzivnim praksama koje konstruiraju medijske elemente oglasa koje konzumira publika. Studija je potaknutom pojavom istospolnih obitelji u kontekstu političkih previranja u Kaliforniji, odnosno pojavom Proposition 8; prijedlog za glasanje i državni ustavni amandman koji je namijenjen zabrani istospolnih brakova. Prijedlog je prošao na izborima 2008. godinom no kasnije je poništen na sudu. Metode korištene u studiji obuhvaćaju kritičku analizu diskursa i socijalnu semiotiku. Oglas je multidimenzionalan; objedinjuje glazbu, vizualne elemente i jezik koji zajedno čine koherentnu cjelinu. Prema tome, može se zaključiti da se način na koji su istospolne zajednice predstavljene u oglasima izjednačuje sa otvorenim porukama koje se šalju javnosti. Ideologija koja predstavlja „pravu“ obitelj kao onu koja sadrži heteroseksualne roditelje utječe na društvenu karakterizaciju istospolnih parova i istospolnih obitelji (Tabangcura, 2016, 3).

Javlja se dvije vrste oglasa, oni koje podržavaju Proposition 8 i oni koji mu se protive. Diskursi na kojima se temelje obje strane počivaju na tradicionalnoj, nuklearnoj obitelji čija je glavna svrha prokreacija. Iako se oglasi protiv Proposition 8 opiru toj ideologiji, i dalje uključuju neke njene dijelove čime pojačavaju sliku o nuklearnoj obitelji. Oglasi koji podupiru Proposition 8 imaju više didaktički pristup što je vidljivo u položaju tijela društvenih aktera koji je okrenut prema publici i u stalnom kontaktu očima sa istom. Njihovi argumenti za zabranu istospolnog braka temelje se na vjeri, naciji i slobodi govora, a način na koji raspravljaju o homoseksualnosti i istospolnim parovima prilagođen je svjetonazoru onih na koje se želi utjecati. Temeljni argument odnosi se na patrijarhalno poimanje obitelji koje se zasniva na religiji i prokreaciji, a oštru suprotnost vide u istospolnim obiteljima. S druge strane, oglasi koji se protive Proposition 8 su također okarakterizirali homoseksualne i lezbijske parove kao strukturnu suprotnost heteroseksualnim. U predstavljanju istospolnih zajednica uz zalaganje za istospolne brakove izostavljaju se (vizualno i jezično) istospolne obitelji, čime se negira njihovo postojanje. Istospolne zajednice okarakterizirane su kao kolektiv koji radi na oduzimanju vjerskih sloboda onima koji podupiru Proposition 8. Istraživanje pokazuje da način na koji su oglasi sastavljeni značajno utječe na perspektivu društvene stvarnosti koja se prenosi publici. (Tabangcura, 2016, 104-109).

Autor Wang, potaknut političkim događajima u svojoj državi, istražio je način medijske prezentacije istospolnih brakova široj publici. Tajvan je 2016. godine skoro postala prva država u Aziji koja je legalizirala istospolni brak. Pokrenuta je inicijativa o promjeni zakonske

definicije braka što je polariziralo građane i potaknulo intenzivne rasprave. Mediji su imali značajnu ulogu u formiranju stavova predstavljajući argumente za i protiv istospolnog braka. Kvalitativnom analizom sadržaja analizirana su 3 vodeća tajvanska dnevna lista. Cilj istraživanja je bio utvrditi način na koji mediji predstavljaju suprotstavljene strane u raspravi legalizacije istospolnog braka te otkriti kakvu ulogu imaju mediji u oblikovanju tona rasprave (Wang, 2017, 1).

Wang naglašava postojanje dihotomije u tajvanskim dnevnim novinama. S jedne strane, homoseksualne osobe su devijantne, strane i okarakterizirane kao Drugi. Argumenti kojima se zalaže za legalizaciju istospolnog braka odnose se na uvjerenje da su gay prava ljudska prava te da su homoseksualci i heteroseksualci jednaki. U medijskom izvještavanju, zaključuje Wang, prisutna je stigmatizacija i marginalizacija istospolnih parova. Kao što je bio slučaj u Kaliforniji, kao najveći razlog protivljenju istospolnog braka navodi se prokreacija koja predstavlja temeljnu svrhu ulaska u (tradicionalni) brak. Tim argumentom isključuje se mogućnost sklapanja istospolnog braka, ali i istospolnog roditeljstva (Wang, 2017, 55). Proizvodnju seksualnosti generiraju diskursi određenog vremenskog razdoblja, a takvim diskursom upravljaju strukture moći i znanja tog vremenskog razdoblja (Foucault prema Wang, 2017, 55).

Represivni diskursi o seksualnosti i dalje su moćni u Aziji u 21. stoljeću. U takvoj atmosferi homoseksualne sklonosti izostaju sa izopačenim i nemoralnim ponašanjem. Takvo razmišljanje doprinosi negodovanju svega što nije tradicionalni brak. Tajvanske novine *China Times* i *United Daily News* imaju relativno negativan stav prema homoseksualnosti, reproduciraju uvriježene stereotipe i predrasude te puno prostora posvećuju razlozima zbog kojih je istospolni brak štetan. Novine *Apple Daily* nastoje predstaviti homoseksualne osobe kao manjinsku skupinu koja zaslužuje jednakost i ljudska prava, te osuđuju argumente protiv legalizacije istospolnih brakova koji počivaju na homofobiji i predrasudama (Wang, 2017, 54-57).

Općenito je u društvu ukorijenjeno mišljenje da se muškarci i žene, osim biološki, razlikuju i u psihološkom smislu, te se muškarce smatra dominantnijim spolom, dok se na žene gleda kao nježna, submisivnija bića. Tako podijeljene rodne uloge vidljive su u svim sferama života, pa i na televiziji. Prema tome, prisutno je uvjerenje da su heteroseksualni partneri skloni neuravnoteženoj distribuciji moći unutar rodni uloga, no isto se ne može sa sigurnošću reći za homoseksualne partnere. Ivory i sur. su analizom sadržaja htjeli dobiti uvid u ponašanje heteroseksualnih i homoseksualnih parova na televiziji, odnosno uvidjeti podudara li se ono sa dominantnih rodnim ulogama; igra li jedan partner dominantniju ulogu, a drugi submisivniju.

Takvi rodni prikazi na televiziji utječu na njegovanje negativnih stereotipa i modeliranje rodno uvjetovanog ponašanja (Ivory i dr., 2009, 171).

Kategorijalni aparat dominantne uloge sadržavao je radnje poput donošenja odluka, vožnja motocikla, dominantnost u razgovoru, davanje naredbi, pokazivanje fizičke sile, nasilje i povišavanje tona, seksualna dominantnost i iniciranje, niska predanost vezi, rad izvan kuće, te financijsko uzdržavanje partnera. Kategorije kodiranja submisivnih radnji odnose se na neodlučnost, praćenje naredbi, pokazivanje straha, seksualnu submisivnost, nezaposlenost ili posao kućanice, visoku predanost vezi, te brigu o djeci i kućanstvu (Ivory i dr., 2009, 182). Uzorak istraživanja obuhvaća 692 scene iz 94 epizoda; 1384 portretirajućih likova, od kojih su 724 istospolni parovi (316 heteroseksualaca, 408 lezbejki).

Rezultati analize pokazuju da su televizijske scene koje prikazuju heteroseksualne parove rodno određene; muški lik pokazuje dominantnije, a ženski submisivnije ponašanje. Kada je riječ o istospolnim parovima, prikazi homoseksualnih ili lezbejskih parova na televiziji su rodni poput heteroseksualnih parova, što potvrđuje hipotezu da televizija istospolnim parovima pridaje nerealno rodno određene uloge. Istospolne likove prikazuje se kao izrazito muževne (dominantne) ili ženstvene (submisivne) (Ivory i dr., 2009, 183-186). Budući da pojedinci uče ponašanja kroz direktan kontakt sa okolinom, ali i korištenjem medija (Bandura prema Ivory i dr., 2009, 187), ovakav prikaz istospolnim parova može dovesti do toga da heteroseksualni gledatelji nastave percipirati homoseksualne pojedince kao rodno određene i stereotipizirane.

4. METODOLOŠKI ASPEKTI

Dosadašnja istraživanja udruge Lori (2001), Lori (2003), Raguž i sur. (2018), Cook-a (2018), Tabangcura (2016), Wang (2017) i Ivory (2009) pokazuju da mediji igraju važnu ulogu u prezentaciji istospolnih zajednica javnosti. Istraživanja pokazuju da iako se izvještavanjem o istospolnim zajednicama direktno ne potiče diskriminacija, način na koji se o istima piše je upitan. Naime, najčešće se piše u senzacionalističke svrhe, dok se istospolne zajednice predstavljaju kao egzotične i samim time „daleke“. Veliki problem odnosi se na korištenje neprikladne terminologije zbog čega se uvriježuju i reproduciraju stereotipi i predrasude vezani uz istospolne zajednice. Potaknuti dosadašnjim studijama, ovim se istraživanjem htjelo uvidjeti kakva je konkretno situacija u dnevnom listu Slobodne Dalmacije. Odnosno, na koji se način istospolne zajednice medijskom komunikacijom i izvještavanjem predstavljaju široj javnosti.

4.1. Ciljevi i predmet analize

Dakle, ovim se istraživanjem htjelo uvidjeti kako se i na koji način istospolne zajednice pojavljuju u novinskom sadržaju, konkretno dnevnom listu Slobodna Dalmacija. Stoga je predmet istraživanja medijska reprezentacija istospolnih zajednica. Opći cilj istraživanja je analizirati načine na koje su istospolne zajednice prikazane u medijima i predstavljene javnosti. Definirana su i četiri posebna cilja, a to su:

1. analizirati opremu tekstova
2. analizirati sadržaj novinskih članaka tj. teme i podteme koje se pojavljuju u medijima,
3. analizirati stav medija u onome što pišu
4. utvrditi aktere o kojima se piše ili koji pišu/govore (ukoliko se radi o npr. intervjuu)

4.2. Analitički uzorak

Istraživački uzorak činili su članci o istospolnim zajednicama dnevnog lista Slobodne Dalmacije. Period uzorkovanja obuhvaća četiri godine, te se odnosi na period od 2020. do 2023. godine. Članci analitičkog materijala pretraživani su na portalu Slobodne Dalmacije po sljedećim ključnim riječima: *istospolne zajednice*, *istospolni parovi*, *LGBT*, *homoseksualni parovi*, *istospolni brak*, *homoseksualci*, *lezbijke*, *gay par*. Sukladno tome, ukupan broj tekstova pronađenih po ključnim riječima nakon uzorkovanja je 35 tekstova koji su navedeni u tablici 1.

u poglavlju 7. *Empirijska i metodološka arhiva*. Prvi analizirani članak objavljen je 13.2.2020., a posljednji članak koji je ušao u analizu je objavljen 10.6.2023.

4.3. Primijenjena analiza

U istraživanju je primijenjena analiza sadržaja i to kvantitativna i kvalitativna. Analiza sadržaja je istraživačka tehnika za objektivno, sistematično i kvantitativno opisivanje manifestnog sadržaja komunikacije (Berelson, 1952). Neki autori poput Neuendorf (2002) definiraju analizu sadržaja kao isključivo kvantitativnu metodu koja producira isključivo numerički zasnovane prezentacije odabranih skupova analiziranih poruka – brojanje i mjerenje. Bez obzira na svoju primjenu, analiza sadržaja operacija kodiranja i proces interpretacije podataka može biti jednako učinkovita i kao kvalitativna metoda jer "brojivi" tekstualni elementi osiguravaju sredstva za određivanje, organiziranje, indeksiranje i spremanje podataka (Berg, 2007) – interpretacija i razumijevanje. Cilj kvantitativne analize sadržaja bio je utvrditi opremu teksta, dok je cilj kvalitativne analize sadržaja bio analizirati teme koje se pojavljuju u novinskim tekstovima.

5. INTERPRETACIJA REZULTATA

5.1. Kvantitavna analiza sadržaja opreme teksta

U analizi opreme teksta članaka o istospolnim zajednicama objavljenih u Slobodnoj Dalmaciji u razdoblju od 4 godine (2020.-2023.) analizirane su sljedeće kategorije: *broj fotografija*, *obujam fotografija*, *fotografska kontekstualizacija poante*, *struktura naslova*, *rubrika te kategorizacija senzacionalističkih naslova*. Navedene kategorije odabrane su s ciljem detaljnog uvida u sadržaj opreme članaka kao i kontekstualizacije novinskih članaka. Kategorijom *broj fotografija* dobili smo uvid u to koliko je fotografija objavljeno po svakom pojedinačnom članku. Analiza je pokazala kako nešto manje od 3/4 (74,29%) članaka sadrži jednu sliku, 8,57% članaka sadrži dvije slike, samo jedan članak sadrži tri slike (2,86%), te jedan članak sadrži pet slika (2,86%). 5,71% članaka sadrži četiri slike, te je postotak isti i za članke sa šest slika. Budući da je analiza provedena na online portalu umjesto koristeći fizičke novine, kategorija *obujam fotografije* analizirana je na način koliko slike zauzimaju prostora na papiru A4 formata. Prema tome, niti jedan članak ne zauzima 1/8 ili 1/6 stranice.

Analizom je utvrđeno kako najviše članaka, njih 20, zauzima 1/4 stranice, dok su članci koji zauzimaju pola stranice i 2/3 stranice izjednačeni po brojkama, odnosno u obje kategorije riječ je o 4 članka. Primijećeno je kako ukupno 7 članaka zauzima 1 stranicu ili, u većini slučajeva, to je više stranica. Takva brojka možebitno nije mjerodavna jer se obično radilo o slikama s velikim dimenzijama. U analizi *fotografske kontekstualizacije poante*, u 74,29% slika pronađena je veza između teksta i slike, u 17,14% slika veza je djelomična, u 5,71% slučajeva fotografija je autora ili sudionika intervjua, dok kod 1 slike (2,86%) nema veze, odnosno ne postoji veza sa tekstom/naslovom.

Struktura naslova u 88,57% članaka podrazumijeva naslov i nadnaslov, u 5,71% članaka samo naslov, te u također 5,71% članaka naslov i podnaslov. Niti jedan analizirani članak se ne sastoji od naslova, nadnaslova i podnaslova. Analizirani članci smješteni su u sljedećim rubrikama: „Vijesti“, „Split“, „Mozaik“, te „Scena“. Primijećeno je da je većina članaka smješteno u rubrici „Vijesti“, konkretno njih 29 (82,86%). U rubrici „Split“ smještena su 4 članka (11,43%), a u rubrikama „mozaik“ i „scena“ je po jedan članak (2,86% za svaku rubriku). Zadnja kategorija odnosi se na vrstu senzacionalističkih naslova, odnosno analizirano je postojanje istih. Model jezične analize senzacionalizma u medijskim naslovima korišten u analizi osmislila je poljska teoretičarka novina i online medija Molek-Kozakowska. Senzacionalističke naslove podijelila je pet kategorija:

- razotkrivajuće, koji najavljuju neko neprimjereno ponašanje pojedinca (kriminal ili gubitak novca),
- spekulativne, koji pretpostavljaju ishode i posljedice,
- generalizirajuće, u kojima se uočava trend od pojedinačnog incidenta ili se pojedinačni stav poistovjećuje s cijelom skupinom ljudi,
- upozoravajuće, kojima je glavna odlika širenje panike među čitateljima,
- te naslove koji preuveličavaju, odnosno najavljuju zapanjujuće činjenice i slave herojstvo individualaca. (Molek-Kozakowska prema Bertek, 2017, 14).

Analiza članaka pokazala je kako nešto više od polovice naslova (54,29%) nije senzacionalističke naravi. Oni analizirani naslovi koji jesu senzacionalistički, smješteni su ponajviše u naslove koji preuveličavaju (25,71%). Primjer naslova koji je: „*Reakcija na poljubac domaćeg zastupnika s mladićem pokazuje jednu novu sliku Hrvatske, dok su mu kolege u susjedstvu razapeli zbog gay snimke. No i za famoznu RS ima nade...*“. Po zastupljenosti slijede spekulativni naslovi sa 8,57%. Spekulativni naslov je naprimjer „*Veliki udarac za prava LGBTQ zajednice: Sud odlučio da zabrana istospolnih brakova nije u suprotnosti sa Ustavom*“. Kategorije razotkrivajućih i generalizirajućih naslova su izjednačene, u svakoj je po 2 članka, odnosno 5,71%. Naslov koji pripada kategoriji razotkrivajućih naslova je primjerice „*Alemka Markotić: Majmunске boginje se najviše javljaju kod muškaraca koji su imali odnose sa drugim muškarcima, u promiskuitetnim zajednicama*“. Zadnja kategorija koja se pojavljuje se generalizirajući naslovi, a primjer za isti je: „*Tko ima više problema, homoseksualci s Crkvom ili Crkva s homoseksualcima?*“.

Analiza je pokazala kako analizirani članci najčešće imaju jednu sliku. Također, u najvećem broju članaka slika zauzima 1/4 stranice. Što se tiče fotografske kontekstualizacije poante, najčešće je pronađena veza između slike i teksta. Članci se najčešće sastoje od naslova i nadnaslova. Kada je riječ o senzacionalističkim naslovima, obično naslovi nisu senzacionalističke naravi.

5.2. Kvalitativna analiza sadržaja novinskih tekstova

Kvalitativna analiza sadržaja obuhvatila je analizu tema i podtema o kojima su autori pisali u navedenom periodu koji je obuhvaćen analizom, točnije u člancima koji predstavljaju analitički uzorak. Kao jedinicu analize smo odabrali paragraf koji predstavlja zaokruženu tematsku cjelinu. Na samom početku analize konstruiran je analitički protokol koji je obuhvaćao analitičke kategorije: sažimanje materijala, akter, stav aktera, stav autora, podtema, tema.

Sažimaje materijala odnosi se na proces u kojem se upoznaje sa sadržajem koji je analiziran kroz transkripciju. Akter je osoba koja se pojavljuje u tekstu, odnosno osoba koja samostalno iznosi vlastito mišljenje ili osoba o kojoj se govori. Stav aktera je stav koji sam akter ima prema istospolnim zajednicama u tekstu. Stav autora je stav koji autor zauzimaju u samom tekstu. Podtema je organizacija onoga o čemu se piše u tekstu i ono što predstavlja temeljno značenje. Teme su organizirane strukture sačinjene od više podtema koje se povezuju bilo po kontekstu ili po sadržaju.

5.2.1 Akteri

Kvalitativna analiza sadržaja obuhvatila je i analizu aktera. Akteri su osobe koje su ključne u samom članku, tj. one osobe/udruge/portali/dokumenti:

1. o kojem/kojima se govori,
2. akter-sugovornik – osoba/udruga koja samostalno izražava svoje mišljenje/stav u obliku interjua ili nekoj drugoj formi u 1. licu.

Analizom aktera obuhvaćeno je sveukupno 71 akter. Akteri su po funkciji u društvu podijeljeni u 6 kategorija. Kategorije aktera su sljedeće:

- Crkva
- Politika
- Medicina
- Dionici društva
- LGBTQ zajednica
- Portali i izvješća

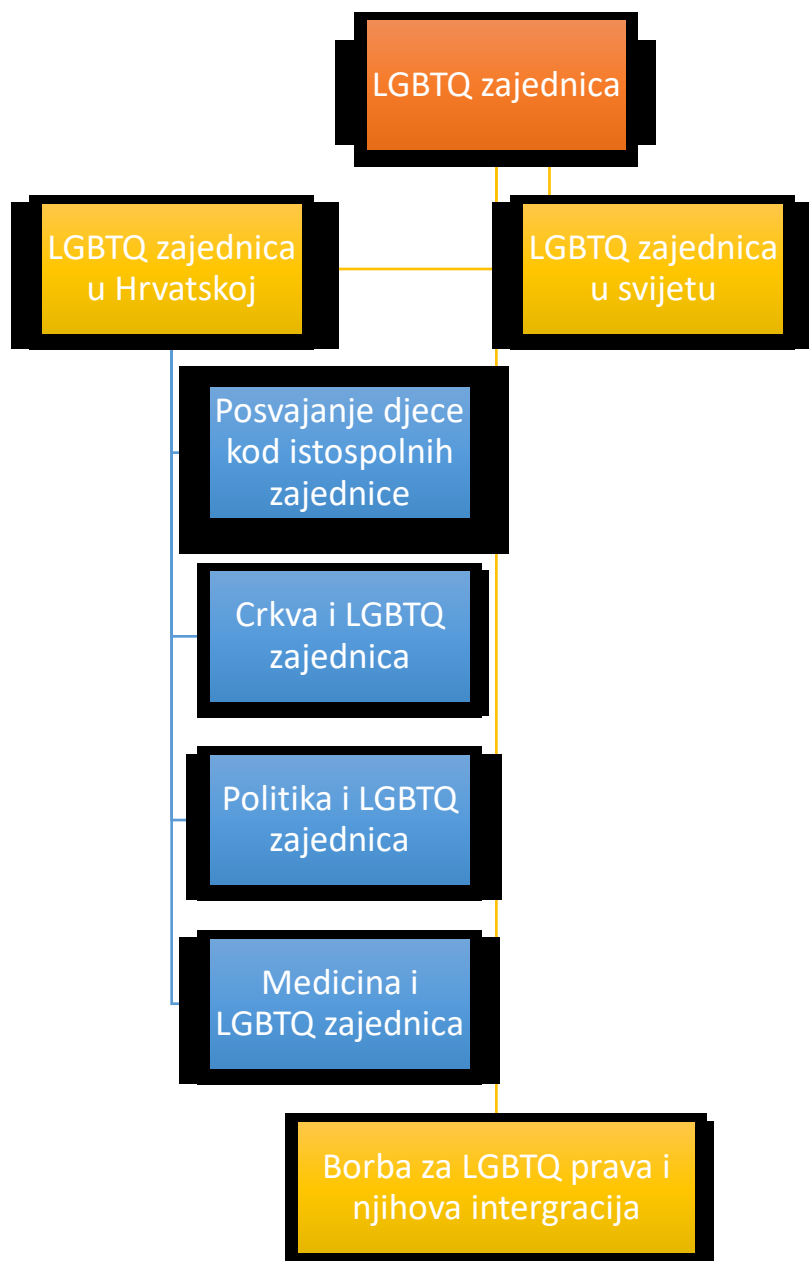
Naime, pod kategorijom "akteri Crkva" uključeni su svi funkcioneri Crkve, poput Pape, nadbiskupa, župnika, svećenika, časne sestre ali i Hrvatska biskupska konferencija i Papinsko vijeće za pravdu i mir. Postotak Crkve koji se pojavljuje u analizi iznosi 22,54%. Kategorija Politika obuhvaća gradonačelnike, predsjednika, članove političkih stranaka i sl., a primijećeno je kako ona čini 19,72% aktera. Nadalje, kategoriju Medicina čine funkcioneri bolnica i klinika, te se pojavljuju u najmanjem postotku od 2%. Dionici društva su svi građani te ova kategorija u teoriji predstavlja javno mnijenje, te oni zauzimaju 22,54% ukupnih aktera. Kategorija LGBTQ zajednice podrazumijeva članove LGBTQ udruge, sudionike Split i Zagreb Pride-a, koordinate i organizatore Pride-a, te čine 22,54%. Naposljetku, Portali i izvješća čine 9,86% i posebna su kategorija iz razloga što se isključivo prenose tuđa stajališta i mišljenja već napisana na nekom portalu ili se samo citira određeno izvješće.

U slučaju aktera o kojem se govori, autor članka govori o stavovima aktera te radnjama koje poduzimaju. S druge strane, akter-sugovornik je direktno uključen u razgovor i on sam iznosi svoje stavove. Analiza aktera po vrsti istih pokazala je kako su od ukupno 71 aktera 42 njih akteri o kojima se govori (59,15%), dok ih je 29 aktera-sugovornika (40,85%). Primjerice, akteri sugovornici su najčešće funkcioneri Crkve, koordinatori Povorke Ponosa i LGBTQ udurga, politička ili medicinska lica, te razni dionici društva poput psihoterapeuta ili sociologa. Prema tome, možemo zaključiti kako se u Slobodnoj Dalmaciji u većoj mjeri pojavljuju akteri o kojima se govori, nego akteri-sugovornici.

5.2.2. Analiza i interpretacija tema i podtema sadržaja tekstova

Analiza sadržaja novinskih tekstova uključila je analizu tema koje se pojavljuju u samom sadržaju tekstova i to kroz sljedeće korake. Prvo, odabir jedinica analize a to je paragraf. Zatim, sažimanje materijala tj. sumiranje ključnog sadržaja samog paragrafa. Nakon toga, određivanje podteme tog paragrafa i na kraju povezivanje i grupiranje podtema u teme. Konačnom analizom dobivena je konceptualna shema ključnih tema koje su se pojavljivale u analiziranim tekstovima a čiji će sadržaj detaljno biti interpretiran u tekstu koji slijedi.

Konceptualna shema konstruirana iz analize

Konceptualna shema pokazuje da su autori pisali o sljedećim temama:

Analiza sadržaja novinskih članaka o LGBTQ zajednici konstruirala je 2 teme o kojima se pisalo a to su: *LGBTQ zajednicu u svijetu i LGBTQ zajednicu u Hrvatskoj*. Iako se značajno više piše o LGBTQ zajednici u Hrvatskoj, zbog čega tema ima i više podtema, važno je prikazati i način na koji se LGBTQ zajednica izvan Hrvatske predstavlja hrvatskim građanima putem medija. Unutar teme LGBTQ zajednica u Hrvatskoj smještene su četiri podteme: (1) *Posvajanje djece kod istospolnih parova*, (2) *LGBTQ zajednica i Crkva*, (3) *LGBTQ zajednica i medicina* te (4) *LGBTQ zajednica i politika*. Posebnu temu čini *Borba za LGBTQ prava i njihova integracija*.

5.2.2.1 LGBTQ zajednica u svijetu

Članci koji se odnose na LGBTQ zajednicu u drugim državama skloniji su bombastičnim, senzacionalističkim naslovima. Naime, iz naslova bi se moglo zaključiti kako se neka promjena zakona ili događaj odnosi na Hrvatsku, no kada se otvori članak saznajemo da se zapravo radi o sjevernoistočnoj Aziji. Primjerice, naslov „*Veliki udarac za prava LGBTQ zajednice: Sud odlučio da zabrana istospolnih brakova nije u suprotnosti s Ustavom*“ daje naslutiti kako je Ustavni sud u Hrvatskoj odlučio da zabrana istospolnih brakova nije u suprotnosti s Ustavom, što nije točno, već se zabrana odnosi na grad Osaki u Japanu.

Stanovnici Hrvatske, često su okarakterizirani kao tradicionalni kršćani, osjetljivi na svoju zemlju i promjene u njoj, posebno kada se radi o promjenama koje „udaraju“ na njihove, često tradicionalne, vrijednosti. Važno je napomenuti kako se obično druge države spominju u upitnom kontekstu. Zakoni drugih država prikazuju se kao zastrijeli i u usporedbi sa njima, Hrvatska djeluje kao raj za istospolne zajednice, što je daleko od istine. Kada prosječan čitatelj Slobodne Dalmacije pročita kako je „negdje tamo“ i kako „našima nije toliko loše“ nastaje problem kojim se umanjuje značaj LGBTQ aktivizma, borbe za prava, pa na kraju krajeva i Povorke Ponosa.

Postavlja se pitanje: „Zašto se bore za prava kad već sve imaju?“ koje dovodi do omalovažavanja, stereotipizacije, stigmatizacije i diskriminacije zajednice koja je sa razlogom manjinska. Zanimljivo je kako nema niti jedan članak o nekoj, naprimjer, zapadnoeuropskoj zemlji koja ima bolje uvjete života za istospolne parove i veću toleranciju prema istima. Prema tome, moguće je zaključiti kako mediji, konkretno Slobodna Dalmacija, u analiziranim tekstovima ne prikazuju zemlje u svijetu koje su bolje od nas u integraciji istospolnih zajednica, koje bi nam mogle pokazati kako se odnositi prema manjinama, na koji način povećati

toleranciju i koje bi nam mogle biti pozitivan primjer za daljnji razvoj u zakonodavnom smislu, ali i za razvoj zajednice.

5.2.2.2. LGBTQ zajednica u Hrvatskoj

Podijeljenost Hrvata na one koji podržavaju LGBTQ zajednicu i one koji ju osuđuju je poznata pojava. Budući da mediji najviše utječu na javno mnijenje, te stavove i perspektive stanovnika Hrvatske, važno je u prenošenju vijesti biti objektivan i nepristran. Za autore članaka Slobodne Dalmacije to se može reći, s obzirom na činjenicu da je analiza pokazala da autori članaka obično nemaju stav, ili ako ga imaju, on je programatski, odnosno, upućuje na to kako bi situacija vezana za aktere i temu trebala izgledati s obzirom na stvarno stanje stvari. Iako su autori u samim člancima neutralni, izborom tema koje se plasiraju javnosti može se zaključiti što misle da će „proći“ i što je važno hrvatskim stanovnicima. Ponajprije se spominju teme koje su složene i kontroverzne, one koje se ne mogu zdravim razumom razlučiti, te su to teme u kojima čitatelj ne može zauzeti neutralan stav, već bi se trebao izjasniti je li za ili protiv. U člancima Slobodne Dalmacije rasprostranjene su teme poput posvajanja djece kod istospolnih parova, brak kao zajednica muškarca i žene, a iste su posebice orijentirane na stav i perspektivu Crkve o istom. Budući da se 86,28% (popis stanovništva 2011.) Hrvata izjašnjava rimokatolicima i prema tome smatraju Crkvu kao najmoralniju zajednicu, ne čudi što je upravo odnos Crkve i LGBTQ zajednice najzastupljeniji u člancima.

Unazad par godina, Hrvatska je okarakterizirana kao poželjna turistička destinacija koja je prijateljski natrojena prema LGBTQ zajednici. Od svih turističkih gradova u Hrvatskoj, najviše se ističu Split, Zagreb i Dubrovnik. Zanimljiva je činjenica kako Hrvati otvorenih ruku dočekuju gay turiste, dok naši pripadnici LGBTQ zajednice još nisu svi otvoreni o svojoj seksualnosti zbog društvenog pritiska i nerijetko homofobne atmosfere. Kada se piše o gay turizmu, obično se radi o prenošenju informacija s nekih drugih stranih portala, onih namijenjenih LGBTQ populaciji. Na takvim portalima turisti dijele svoja iskustva kao gay osobe u Hrvatskoj, te su često ista pozitivna. Svjesni su činjenice da Hrvatska nije toliko progresivna kao neke druge europske zemlje, te preporučuju pokazivanje naklonosti svesti na minimum. Jedan članak djeluje kao da je napisan u suradnji sa matchmaking agencijom Aglaia koja povezuje samce, a ponudu je proširila i na LGBTQ zajednicu. Agencija je organizirala prvo gay krstarenje samaca na Jadranu, o čemu je napisan cijeli članak. Nažalost, izostavljeni su stavovi autora i javnosti o tome, te je članak više napisan u smislu promocije. Nadalje,

postavlja se pitanje: Imaju li gay turisti pozitivno iskustvo samo zbog toga što donose zaradu ili je Hrvatska uistinu *gay friendly* zemlja?

Posvajanje djece kod istospolnih parova

Kada su u pitanju djeca, normalno je da su ljudi najosjetljiviji i najglasnije izjašnjavaju vlastita mišljenja. Stoga ne čudi što je tema dopuštanja posvajanja djece istospolnim parovima diglo cijelu Hrvatsku na noge. Slobodna Dalmacija pratila je razvoj situacije u slučaju istospolnog para Šegota - Kožić. Naime, nakon što su sklopili životno partnerstvo, istospolni par je izrazio želju za posvajanjem djeteta. Nakon što su bili diskriminirani na temelju spolne orijentacije od strane Centra za socijalnu skrb, ponijeli su tužbu Ustavnom sudu. Ustavni sud je istu prihvatio, na što se žalilo Ministarstvo rada, obitelji i socijalne politike smatrajući da odluka nije pravovaljano obrazložena. No, žalba Ministarstva je odbačena od strane Visokog upravnog suda koji je presudio da svi životni partneri mogu pristupiti procjeni o pravodobnosti i prikladnosti za posvojenje. Sporna situacija trajala je nekoliko godina tijekom kojih je Slobodna Dalmacija izvještavala o slijedu događaja. Naime, najveći broj članaka odnosio se na stav i perspektivu Crkve o posvajanju djece kod istospolnih parova.

Iz analiziranih članaka možemo zaključiti kako Crkva nije zagovornik omogućavanja tog zakona. Kao najjači argument predstavlja se interes i briga o djetetu. Naslov jednog analiziranog članka glasi „Udomiteljstvo jel lijek za djecu, a ne ostvarivanje prava roditelja“. Prema navedenom, smatra se kako istospolni parovi imaju namjeru koristiti djecu radi ostvarivanja nekih svojih prava kao manjinske skupine, te u cijelom procesu ne gledaju dobrobit djece već vlastiti interes. Moramo napomenuti kako su stavovi aktera vrlo subjektivni te se kao takvi prezentiraju široj javnosti.

Mediji imaju ključnu ulogu u formiranju stavova javnosti, a način prenošenja informacija utječe na razvijanje svijesti javnosti u pozitivnom ili negativnom smislu. Ako mediji Crkvu, u našoj katoličkoj zemlji, postave kao glas razuma, niti jedna znanstvena studija ili mišljenje stručnjaka ne može promijeniti stav javnosti. Iako se Crkva protivi dopuštanju posvajanja djece istospolnim parovima, u analiziranim člancima prikazani su i akteri čije se mišljenje razlikuje. Ti akteri uključuju psihologe, psihoterapeute, članove Psihološkog društva te koordinate LGBTQ udruga. Akteri koji podržavaju posvajanje djece u istospolnim obiteljima slažu se kako je stigmatizacija jedini potvrđeni rizik u odrastanju s istospolnim roditeljima. Također, navode kako su djeca koja odrastaju u istospolnim obiteljima psihički otpornija, tolerantnija i otvorenija u usporedbi sa svojim vršnjacima. Jedan analizirani članak

posvećen je istraživanju stavova Hrvata, pri čemu je primijećeno kako je gotovo svaki drugi Hrvat (47,6%) protiv istospolnog roditeljstva i posvajanja djece, svaki treći se s tim slaže (32,8%), a njih 20% nema stajalište.

Crkva i LGBTQ zajednica

Dok neki članovi Crkve zagovaraju prihvaćanje istospolnih zajednica, ali ne bi im dopustili posvajanje djece, drugi su strogo protiv cijele zajednice. I unutar same Crkve postoji podijeljenost u smislu prihvaćanja istospolnih zajednica. Analizirani članci obično obuhvaćaju obje strane, prvo uvedu priču sa akterom koji je za integraciju istospolnih zajednica u Crkvu, a priču zaokruže sa akterom koji se tome protivi.

Članci vezani uz istospolne zajednice obično su izlazili „udarnim“ datumima, npr. kada je bila riječ o dozvoljavanju posvajanja djece istospolnim parovima ili u mjesecu lipnju, koji je poznat kao mjesec ponosa LGBTQ osoba. Tekstovi su obično potkrijepljeni slikama, a one se većinom odnose na slike aktera samog članka. Primijećeno je kako je veliki medijski prostor dan osobnim stavovima Pape Franje. On, naprimjer, potiče integraciju istospolnih zajednica u Crkvu te njihovo prihvaćanje koje je u skladu sa moralnim zakonom. Podsjeća javnost da su oni obični ljudi kao i svi mi (djeca Božja) te strogo osuđuje kriminalizaciju homoseksualnosti.

Naravno, uz takvo pozitivno gledište na istospolnu zajednicu, kao što smo rekli, u nastavku istog članka se može primijetiti neslaganje drugih aktera sa Papom. Poantu u prikazivanju suprotnih mišljenja više aktera, osim zbunjivanja javnosti, nismo pronašli. Međutim, analiza je obuhvatila i jedan članak kontroverznijeg razmišljanja, koji postavlja pitanje: „Tko ima više problema, homoseksualci s Crkvom ili Crkva s homoseksualcima?“. Zanimljivo je vidjeti članak čije objavljivanje bi moglo biti okarakterizirano kao "hrabar potez". Naime, autor, bez predrasuda i negativnih konotacija prema cijeloj LGBTQ zajednici, upozorava na postojanje svećeničkih lobija unutar same Crkve. Lobija koji su, kako sam autor smatra, ukorijenjeni u svim porama Crkve. Napominje kako je uzrok seksualnih skandala i zločina unutar Crkve homoseksualna supkultura koja ignorira nauk iste i želi ga promijeniti. Važno je napomenuti kako je ovo jedini tekst koji gleda drugu stranu priče, s obzirom na činjenicu da se radi o tabu temi čije postojanje mnogi zanemaruju. Primjerni članak istinski podsjeduje programatski stav jer u mnoštvu irelevantnih članaka, autor potiče na kritičko razmišljanje čitatelja.

Mišljenja dionika na visokim pozicijama u političkom kontekstu te samih političara i također utječe na formiranje stavova javnosti i razvijanja svijesti naroda kao cjeline. Iz tog razloga vrlo je važno na koji su način stavovi i perspektiva političara, predsjednika Republike Hrvatske i raznih funkcionera o istospolnim zajednicama predstavljeni javnosti. Općenito, takvi akteri imaju pozitivan i/ili pragmatički stav prema istospolnim zajednicama. Analizom članaka utvrđeno je kako smatraju da istospolne zajednice zavrijeđuju sva prava kao i heteroseksualci, no jedna stvar je upitna. Obično se o njihovim stavovima piše uoči izbora kada im koristi biti liberalnog uma radi većeg broja glasova.

Postoji kontradiktornost kada je riječ o strankama koje otvaraju svoja vrata LGBTQ populaciji. Stvar je u tome što ista stranka u različitim gradovima Hrvatske nije usuglašena. Predsjednik stranke u Zagrebu govori o LGBTQ zajednici u pozitivnom smislu i poziva na prihvaćanje iste, dok utemeljitelj iste stranke u Kaštelima javno iznosi svoje mišljenje kako istospolne obitelji nisu prave obitelji. Budući da se radi o stranci sa demokršćanskom tradicijom, jasno je da njeni članovi smatraju obitelj svetom, demokršćanskom zajednicom. Problem nastaje kada ista ta stranka manipulira cijelom jednom populacijom kako bi ostvarila vlastiti interes.

O političarima i LGBTQ zajednici se piše i kada je u toku Povorka Ponosa, te se izvještava o onima koji su svojom pojavom podržali istu. Zanimljiv je jedan članak čiji naslov glasi: „Reakcije na poljubac domaćeg zastupnika s mladićem pokazuju jednu novu sliku Hrvatske, dok su mu kolegu u susjedstvu razapeli zbog gay snimke. No i za famoznu RS ima nade...“. Naime, prvi deklarirani gay zastupnik u Saboru je javno objavio fotografiju na kojoj se ljubi s mladićem. U istinski liberalnoj državi koja prihvaća različitosti takav potez ne bi bio čudan niti vrijedan medijske pažnje. Smatralo bi se da je jednako pisati o zastupniku koji je objavio fotografiju sa svojom ženom ili o onom koji ju je objavio sa partnerom istog spola. Kroz članak uspoređuje se situacija u Republici Hrvatskoj sa Republikom Srpskom, u kojoj je gay političar bio primoran dati ostavku nakon što je snimljen u ljubavnom klinču. Takvom reprezentacijom istospolnih zajednica i usporedbom s manje progresivnima od nas samo se potiče stigmatizacija i neravnopravnost istospolnih zajednica. Zbog takve usporedbe, Hrvatska djeluje kao država puna tolerancije i ravnopravnosti, što nije istina. Mnogo je prava koja razlikuju osobe po spolnoj orijentaciji i za koja se LGBTQ zajednica tek treba izboriti.

Medicina i LGBTQ zajednica

Od 35 analiziranih članaka, dva se odnose na odnos medicine prema LGBTQ zajednici. Primijećeno je kako je taj odnos pretežito diskriminatoran zbog toga što se ponajviše prikazuju osobna uvjerenja stručnih osoba bez znanstveno dokazanih, objektivnih činjenica. Akteri članaka, koji su funkcioneri na visokim pozicijama, zauzimaju blago negativan stav kada je riječ o istospolnim zajednicama. U Hrvatskoj krv smiju donirati gay žene, ali ne i gay muškarci. Takva odredba odbačena je od strane mnogih članica Europske Unije jer je broj zaraženih puno manji nego prije, a i AIDS više nije smrtonosna bolest. Također, ovu odredbu mnogi smatraju diskriminatornom i nepotkrijepljenom. Drugi analizirani članak tiče se virusne zaraze majmunskih boginja. Kako i sama akterica, funkcionerka jedne klinike, govori: „Majmunske boginje su virusna bolest koja se prenosi sa čovjeka na čovjeka, sa životinje na čovjeka i sa čovjeka na životinju“. Zatim proklamira kako se majmunske boginje najviše javljaju kod muškaraca koji su imali odnose s drugim muškarcima i to u promiskuitetnim zajednicama. Važno je naglasiti kako u nijednom od ova dva članka nisu navedeni niti citirani znanstveni izvori koji mogu potvrditi štetnost darivanja krvi od strane gay muškaraca ili da su baš oni najrizičnija skupina za oboljenje od majmunskih boginja. Također, zanimljiva je činjenica da je članak o majmunskim boginjama objavljen na isti dan kada je donesena odluka o dozvoljavanju posvajanja djece istospolnim roditeljima. Budući da javnost formira svoje stavove na temelju medijski prezentiranih činjenica, takav čin može se sagledati kao širenje panike i manipulacija informacija.

Borba za LGBTQ prava

Druga najzastupljenija analizirana podtema u člancima Slobodne Dalmacije je borba za LGBTQ prava uključujući popriličan broj tekstova o Povorci Ponosa, aktivizmu i diskriminatornom odnosu prema zajednici. Primijećeno je kako su članci takve tematike najbrojniji u vrijeme Povorke Ponosa, odnosno Mjeseca gay prava, lipnja. Analiza je pokazala kako su akteri najčešće koordinatori i organizatori Split Pride-a ili Zagreb Pride-a, predsjednici i članovi raznih udruga za LGBTQ prava, članovi političkih stranka, gradonačelnici, te sami sudionici Povorke Ponosa. Stavovi aktera u ovom su slučaju pozitivni i pozivaju na integraciju istospolnih zajednica u društvo. U ovoj kategoriji najčešće se piše o ukidanju zakona koji kriminaliziraju istospolne zajednice u drugim zemljama, o provedbi same Povorke Ponosa, diskriminatornom odnosu u Hrvatskoj te mišljenju građana o istospolnim zajednicama.

Naime, jedan od autora članka navodi istraživanje Eurobarometra 2019. godine koje je pokazalo kako 44% Hrvata smatra da homoseksualci zavrijeđuju ista prava kao ostali građani. Drugim riječima, više od polovice stanovnika Republike Hrvatske protivi se osiguravanju jednakih prava istospolnim zajednicama. Ipak, u analiziranim člancima nedostaje pridavanja medijske pozornosti samoj javnosti i njihovim stavovima. Kao što smo rekli, mediji se fokusiraju na sukobu suprotstavljenih strana, te se ne prikazuju neutralni stavovi niti stavovi pojedinaca. S druge strane, čini se kako izvještavanjem o Povorci Ponosa i aktivizmu LGBTQ zajednici novinari imaju namjeru približiti svijet manjinske zajednice ostatku građana. Intervjuima sa koordinatorima, te razgovorom sa sudionicima Povorke Ponosa nastoje se pokazati prave namjere LGBTQ zajednice. Prema tome, ako autor članka ima stav, on je obično pozitivan ili programatski tj. poziva na mijenjanje na bolje. Kao što smo spomenuli, čini se kako je najveći problem onih koji osuđuju LGBTQ zajednicu neshvaćanje same ideje i poante Povorke Ponosa, a samim tim i aktivizma. Zbog toga nailazimo na dva ključna problema koje u jednom analiziranom članku navode koordinatorice Split Pride-a. Prvi se tiče pojedinaca koji se boje „outovati“ zbog potencijalne osude društva. Drugi problem očituju se u nizu diskriminatorskih odredbi u zakonu i u tome što se zajednica boji koristiti prava koja su stečena zbog slabe primjene „dobrih“ zakona. S ozbirom na činjenicu da je teško mijenjati stavove dionika društva, ono ipak dolazi s vremenom, najlakši put prema integraciji bio bi djelovanje i društvenih angažman onih koji imaju moć. Državna tijela, na razini države, i gradske uprave, na lokalnoj razini, trebale bi razviti strategije integracije LGBTQ zajednice u društvo.

6. ZAKLJUČAK

Mediji imaju značajnu ulogu u konstruiranju stavova javnosti o pojedinim temama te utječu na razvijanje svijesti javnosti u pozitivnom ili negativnom kontekstu. Iz tog razloga način na koji mediji konstruiraju priče i predstavljaju istospolne zajednice javnosti od velike je važnosti. Prema Kuharu, medijsku reprezentaciju LGBTQ zajednice kategorizira na sljedeći način: (1) stereotipizacija, (2) medikalizacija, (3) seksualizacija, (4) tajnovitost i (5) normalizacija. Također, važno je naglasiti dominaciju heteronormativnih autora u medijskoj reprezentaciji koji homoseksualnost predstavljaju kao „inferiornu“ i „drugačiju“ (Kuhar, 2003, 97). Kada je riječ o hrvatskom novinarstvu, ne može se poreći kako je ono sklono estradizaciji i simplifikaciji ozbiljnih tema, te izvještavanju o irelevantnim događajima radi pukog zabavljanja publike.

Jedan od najvećih razloga zbog kojih se LGBTQ zajednicu diskriminira je mišljenje da se bore za posebna prava. Naime, pripadnici LGBTQ zajednice i aktivisti djeluju kako bi se LGBTQ zajednica izjednačila sa heteronormativnom populacijom. Nije o želji za ostvarivanjem posebnih prava i privilegiranog tretmana, već o osnovnim ljudskim i životnim pravima koja pripadaju ostalim građanima. Takvim mišljenjem potiče se začarani krug u kojem LGBTQ zajednica traži prava – diskriminira ih se zbog toga – te oni ponovo traže svoja prava i bore se za jednakost. Mediji kao glavno komunikacijsko sredstvo imaju mogućnost osvještavanja javnosti o problemima s kojima se LGBTQ zajednica susreće. Budući da javnost veliku količinu povjerenja ulaže upravo u medije, oni su ti koji mogu potaknuti promjene u društvu i prihvaćanje različitosti.

Analiza je pokazala kako autori članaka obično nemaju stav, ili ako ga imaju, on je pozitivan ili programatski, odnosno potiče mijenjanje stvari na bolje s obzirom na trenutno stanje. Kada je riječ o istospolnim zajednicama u svijetu i „kod nas“, zapaženo je kako se obično izvješćuje o državama koje su manje progresivne nego Hrvatska čime se stvara iluzija kako u Hrvatskoj istospolne zajednice imaju sva potrebna prava. Umjesto da se izvještava o novim zakonima i poticajnim politikama za istospolne zajednice u razvijenijim zemljama, na ovaj se način stvara lažna slika koja umanjuje važnost LGBTQ aktivizma, pa i Povorke Ponosa.

Primijećeno je kako su članci vezani uz istospolne zajednice najčešće objavljuju uoči Povorke Ponosa, odnosno tijekom Mjeseca gay prava, lipnja. I naravno, kada je u cijeloj Hrvatskoj riječ o nekoj spornoj temi, kao što je bilo dozvoljavanje posvajanje djece istospolnim parovima. S obzirom na činjenicu da su najglasniji stavovi javnosti oko braka i posvajanja djece, možemo zaključiti kako su autori poprilično neutralni oko toga zaslužuju li istospolne

zajednice pravo na posvajanje, te su objektivni kada prikazuju izjave suprotstavljenih strana. Važno je napomenuti kako nisu svi analizirani članci vrijedni medijskoj prostora. Naime, pojavila se nekolicina članaka koji nemaju stvarno uporište u tekstu i zbog kojih istospolne zajednice djeluju kao "teatar apsurda".

Prilikom analize aktera kontruirana je nova podjela aktera u analizi medijskog sadržaja. Podjela se odnosi na dvije vrste aktera: a) akteri o kojima se govori i b) akter-sugovornik. S obzirom na činjenicu da su akteri ključni u članku, važno je na koji su način i oni predstavljeni javnosti, kako se o njima piše, o kakvim temama govore i kakve stavove oni zauzimaju. Možemo zaključiti kako Slobodna Dalmacija otprilike daje podjednako prostora i onima koji podržavaju istospolne zajednice i onima koji ih osuđuju. Veliki se naglasak stavlja na Papu kao moralnu vertikalnu i izvještavanjem o njegovim stavovima potiče se na mijenjanje tradicionalnih stavova kod javnosti, te prihvaćanje različitosti. Također, neposredna reprezentacija same LGBTQ zajednice je zadovoljavajuća u smislu da se izvještava o stavovima i jasnim ciljevima za dobivanje prava samih pripadnika LGBTQ zajednice, govori se o problemima s kojima se susreću te se općenito potiče na razvijanje društvene svijesti u pozitivnom smislu.

7. EMPIRIJSKA I METODOLOŠKA ARHIVA

7.1. Analizirani tekstovi

Tablica 1. Tekstovi istraživačkog uzorka

Redni broj	Datum	Naziv	Autor
1.	13.2.2020.	HRVATSKI KATOLIČKI RADIO: Udomiteljstvo je lijek za djecu, a ne služi ostvarivanju prava udomitelja	PSD
2.	24.2.2020.	Paljenje lutke istospolnog para s djetetom izazvalo brojne reakcije na najpoznatijem LGBT portalu: "Križam Hrvatsku s liste putovanja!"	MG/Zadarski.hr
3.	4.3.2020.	Hrvatski biskupi napali Ustavni sud zbog odluke o udomiteljstvu: 'Uključivanje djece u istospolne zajednice je zapravo nasilje nad tom djecom'	HNA
4.	21.9.2020.	Gay zajednica ruši definiciju braka: 'Kad-tad naša će se prava ostvariti, a najkraći i najelegantniji put za cijelo društvo su izmjene Ustava'	Marijana Cvrtila
5.	22.10.2020.	Šok na Kaptolu nakon što je Papa izjavio da podržava civilne zajednice gay parova: 'Bog voli sve ljude, ali Frane ovim udara na DNK katoličke vjere'	PSD
6.	15.12.2020.	Značajan napredak u LGBT pravima, ali 69 zemalja još kažnjava istospolne odnose. U njih šest za homoseksualnost je propisana smrtna kazna	HINA
7.	7.5.2021.	Država će se žaliti na odluku Upravnog suda o istospolnim posvojiteljima: resorno Ministarstvo brani svoju odbijenicu gay paru u postupku usvajanja	HINA
8.	8.5.2021.	Psihoterapeutkinja Marinić: Djeca koja odrastaju u gay brakovima psihički su otpornija i tolerantnija u usporedbi s njihovim vršnjacima iz hetero obitelji	Matea Roglić
9.	31.5.2021.	Tko ima više problema, homoseksualci s Crkvom ili Crkva s homoseksualcima?	Ivica Šola
10.	17.12.2021.	Reakcije na poljubac domaćeg zastupnika s mladićem pokazuju jednu novu sliku Hrvatske, dok su mu kolegu u susjedstvu razapeli zbog gay snimke. No i za famoznu RS ima nade...	Saša Ljubičić
11.	24.12.2021.	Heteroseksualni parovi mogu ići na potpomognutu oplodnju, ali je ona za lezbijke u Hrvatskoj zabranjena. Stoga ih se 'sili' da nađu muškarca, upuste se u avanturu i - zatrudne	PSD
12.	26.1.2022.	Potpuni zaokret Vatikana: papa Franjo poručio roditeljima homoseksualaca da ne osuđuju svoju djecu	HINA
13.	13.2.2022.	Zbog američkih mornara eksplodirale ljubavne aplikacije u Splitu: vojnici traže mlade i zgodne djevojke, ali ima i dosta oglasa u kojima gay časnici traže muževne i mišićave Spliciáne!	Dv

14.	14.2.2022.	Izrael napravio veliki korak naprijed zabranivši terapije 'liječenja homoseksualnosti', takvu praksu nazvali zlostavljanjem	HINA
15.	22.2.2022.	Nakon što je Pipi objavio reklamu gay para na plaži, mnogi su grintali. No, nakon toga o tom dalmatinskom brendu se govorilo u svim medijima. Pouka je: neka se samo priča	Mirta Rebrina
16.	26.5.2022.	Povijesna odluka suda: Istospolne partnere više se ne smije diskriminirati kod posvajanja djece	Šibenski.hr
17.	26.5.2022.	Alemka Markotić: Majmunske boginje se najviše javljaju kod muškaraca koji su imali odnose s drugim muškarcima, u promiskuitetnim zajednicama	PSD
18.	27.5.2022.	Seksualna orijentacija više nije prepreka usvajanju djece, a predsjednik udruge 'Dugine obitelji' tvrdi: 'Ovime je životno partnerstvo de facto izjednačeno s bračnom zajednicom'	Sandro Pogutz
19.	11.6.2022.	LGBT zajednica: Drago nam je da HDZ prihvaća postojeću stvarnost te da su konačno priznali i dugine obitelji	Marina Karlović-Sabolić
20.	13.6.2022.	Organizatorice splitskog Pridea najavile ovogodišnje izdanje i progovorile o tome kako je biti gay u Splitu: 'Mišljenje da su naša prava izborena i da možemo voditi normalne živote je daleko od istine'	Marin Prvan
21.	15.6.2022.	Opći sabor vladajućih širom otvorio vrata gej populaciji: HDZ se konačno 'outao' u stranku lijevog centra	Ivan Ugrin
22.	20.6.2022.	Veliki udarac za prava LGBTQ zajednice: Sud odlučio da zabrana istospolnih brakova nije u suprotnosti s Ustavom	HINA
23.	28.6.2022.	Hrvati su zapravo jako sretni? Dalmatincima su najvažnija njihova djeca, a evo i odgovora na vječno pitanje o ravnopravnosti žena i muškaraca	PSD
24.	16.7.2022.	Ovogodišnji Pride pokazao nam je Split kakav bi mogao biti u svom najboljem izdanju, tolerantan i pun ljubavi. No nad gradom u duginim bojama ostalo je lebdjeti ključno pitanje	Gabrijela Radanović
25.	19.7.2022.	'Tražimo da se iščlane pederi': iz 'Vesele Šokadije' izbacili gay par, homofobi su sada osuđeni! Nazvali smo predsjednika KUD-a, iznenadili smo ga	Marko Didić
26.	21.8.2022.	Singapur ukida zakon o zabrani spolnog odnosa između muškaraca, ali će ipak nastaviti 'štititi' brak kao zajednicu muškarca i žene	HINA
27.	1.9.2022.	Župnik u Rijeci odbio krstiti dijete lezbijskog para, biskup Uzinić ga 'poklopio': 'Nije ih smio odbiti, a još je iznevjereno i njihovo povjerenje pisanjem po Facebooku'	Anita Belak Krile
28.	28.9.2022.	Homoseksualna zajednica oduševljena Hrvatskom, a Split ističu kao 'glavnu svjetsku LGBT turističku lokaciju'. Nego, jeste li znali da postoji splitska gay plaža?	Marin Prvan

29.	2.11.2022.	Iskrena ispovijest pjevača o borbi kad je spoznao da je gay: Lani sam večerao sa zaručnicom i paralizirala me pomisao da se trebamo seksati. Mislio sam da će mi molitva pomoći...	Mozaik SD
30.	7.11.2022.	Pokrenut projekt LGBT centra, jedinog takve vrste na području južne Hrvatske: 'Na ovaj način nastoje se nadoknaditi sve manjkavosti socijalnih i kulturnih politika'	Split SD
31.	24.1.2023.	Papa Frane: Biti homoseksualac nije zločin. Svi smo mi djeca Božja, a On nas voli takve kakvi jesmo	SD vijesti
32.	8.2.2023.	Šefica Zavoda za transfuzijsku medicinu: 'Gay žene u RH smiju darivati krv, gay muškarci u pravilu ne'	Boris Orešić
33.	24.3.2023.	Princ William viđen u gay restoranu u Poljskoj. Vlasnik restorana otkrio: 'Bila je to odlična noć'	J.D./JL
34.	23.5.2023.	Kreće prvo gay krstarenje samaca na Jadranu, i Dubrovnik ima što ponuditi	DV
35.	10.6.2023.	Održana 22. Povorka ponosa: 'Ima nas od svakuda, mi smo došli iz Splita'; Ne može bez političara, ali ni bez policije	Vijesti SD

7.2. Kategorijalni aparat za analizu sadržaja opreme teksta

Tablica 2. Oprema teksta

A	BROJ FOTOGRAFIJA	A0 – 0 A1 – 1 A2 – 2 A3 – 3 A4 – 4 A5 – 5 A6 – 6 i više
B	OBUJAM FOTOGRAFIJE	B1 – 1/8 stranice B2 – 1/6 stranice B3 – 1/4 stranice B4 – pola stranice B5 – 2/3 stranice B6 – 1 stranica ili više
C	FOTOGRAFSKA KONTEKSTUALIZACIJA POANTE	C1 – veza postoji C2 – veza je djelomična C3 – veza ne postoji C4 – fotografija autora ili sudionika intervjua
D	STRUKTURA NASLOVA	D1 – naslov D2 – naslov i nadnaslov D3 – naslov i podnaslov D4 – naslov, nadnaslov i podnaslov
E	RUBRIKA	E1 – Vijesti E2 – Dalmacija E3 – Split E4 – Mozaik

		E5 – Slobodna 80 E6 – Spiza E7 – Scena E8 – Sport E9 – Kultura E10 – More
F	KATEGORIZACIJA SENZACIONALISTIČKIH NASLOVA	F0 - nije senzacionalistički F1 – razotkrivajući F2 – spekulativni F3 – generalizirajući F4 – upozoravajući F5 – naslovi koji preuveličavaju

7.3. Protokol sa podacima provedene analize sadržaja opreme teksta

Tablica 3. Analiza opreme teksta

Redni broj	A	B	C	D	E	F
1.	A1	B3	C2	D3	E1	F0
2.	A1	B4	C1	D2	E1	F2
3.	A1	B4	C1	D1	E1	F1
4.	A1	B3	C1	D2	E1	F5
5.	A1	B3	C2	D2	E1	F5
6.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
7.	A2	B5	C1	D2	E1	F0
8.	A3	B6	C2	D2	E1	F3
9.	A1	B5	C2	D2	E1	F3
10.	A4	B6	C1	D2	E1	F5
11.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
12.	A1	B3	C1	D2	E1	F5
13.	A1	B4	C1	D2	E1	F5
14.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
15.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
16.	A2	B5	C1	D2	E1	F0
17.	A1	B3	C1	D2	E1	F1
18.	A1	B3	C4	D2	E1	F0
19.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
20.	A6	B6	C4	D2	E3	F0
21.	A1	B3	C1	D2	E1	F5
22.	A1	B3	C2	D2	E1	F2
23.	A1	B3	C3	D2	E1	F2
24.	A6	B6	C1	D2	E3	F0
25.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
26.	A1	B3	C2	D2	E1	F0
27.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
28.	A4	B6	C1	D2	E3	F5
29.	A1	B3	C1	D2	E7	F5

30.	A1	B3	C1	D2	E3	F0
31.	A1	B3	C1	D2	E1	F0
32.	A1	B5	C1	D3	E1	F0
33.	A2	B6	C1	D2	E4	F5
34.	A1	B4	C1	D1	E1	F0
35.	A5	B6	C1	D2	E1	F0
UKUPNO	A1(26), A2(3), A3(1), A4(2), A5(1), A6(2)	B1(0), B2(0), B3(20), B4(4), B5(4), B6(7)	C1(26), C2(6), C3(1), C4(2)	D1(2), D2(31), D3(2), D4(0)	E1(29), E2(0), E3(4), E4(1), E5(0), E6(0), E7(1), E8(0), E9(0), E10(0)	F0(19), F1(2), F2(3), F4(0), F5(9)

7.4. Protokol sa podacima analize sadržaja aktera, stavova aktera, stavova autora i podtema/tema u novinskim člancima

Tablica 4. Analiza sadržaja članka o istospolnim zajednicama

Redni broj	Sažimanje materijala	Akter	Stav aktera	Stav autora	Podtema
1.1.	Crkva ne osuđuje osobe istospolne orijentacije, već je potrebno gledati interes djeteta	časna sestra	neutralan	-	Posvajanje djece kod istospolnih parova
1.2.	Pitanje zašto je posvajanje djece dugotrajan proces kod heteroseksualnih parova, a za homoseksualne parove je brzo donesena odluka u korist istih	časna sestra	neutralan	-	Neravnopravnost između heteroseksualnih i homoseksualnih parova kod posvajanja djece
1.3.	Crkva je pozvana govoriti istinu o čovjeku pa tako i o istospolnim zajednicama	Dekan KBF-a	neutralan	-	Stav Crkve o posvajanju djece kod istospolnih parova
1.4.	Presuda Ustavnog suda nije jednoglasna	Dekan KBF-a	negativan	-	Vlast u RH
1.5.	Udomiteljstvo je lijek za djecu, a ne ostvarivanje prava roditelja	Dekan KBF-a	programatski	-	Stav o udomiteljstvu
1.6.	Najbolji interes djeteta je nazočnost i oca i majke	Član Upravnog odbora udruge "U ime obitelji"	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
1.7.	Istospolni parovi mogu udomljavati, ali posvajanje vodi ka pretpostavci da majka i otac nisu bitni	Član Upravnog odbora udruge "U ime obitelji"	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
1.8.	Upitna diskriminacija i drugih skupina (npr. starijih od 60 godina)	časna sestra	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
1.9.	Mišljenje da Crkva treba izraziti jasan stav da se, zbog dobrobiti	časna sestra	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova

	djeteta, protivi posvajanju djece kod istospolnih parova				
1.10.	Svako dijete ima pravo na oca i majku, ne trebaju se poticati dodatne tragedije	Dekan KBF-a	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
1.11.	Crkva je dužna prihvatiti istospolne osobe ali u skladu sa moralnim zakonom	Dekan KBF-a	neutralan	-	Stav prema LGBTQ zajednici
2.1.	Paljenje lutke istospolnog para sa udomljenim djetetom u Imotskom	LGBTQ portal Attiutde	programatski	-	Stav prema LGBTQ zajednici
2.2.	Hrvatska kao nesigurna država za pripadnike LGBTQ-a	LGBTQ portal Attiutde	programatski	-	Stav prema LGBTQ zajednici
2.3.	Zoran Milanović osudio paljenje lutke	Predsjednik RH	programatski	-	Stav prema LGBTQ zajednici
2.4.	Paljenje lutke žalostan je, nehuman i neprihvatljiv čin	Predsjednik RH	programatski	-	Stav prema LGBTQ zajednici
3.1.	Odluka Ustavnog suda o posvajanju djece kod istospolnih zajednica je dvojbena	Komisija HBK	neutralan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.2.	Ustavni sud se samostalno stavio u poziciju zakonodavca	Tajnik i član komisije HBK	neutralan	-	Vlast u RH
3.3.	Odluka Ustavnog suda je pod utjecajem europskih neoliberalnih svjetonazora	Iustitia et pax	neutralan	-	Vlast u RH
3.4.	Davanje prava istospolnim parovima na posvajanje podrazumijeva prinos žrtve dobiti djeteta	Komisija HBK	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.5.	Ravnopravnost spolova nadjačala je vrjednotu dobiti djeteta	autor	negativan	negativan	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.6.	Posvajanje djece kod istospolnih parova kao nametanje novih obiteljskih paradigmi, čemu se HBK protivi	Komisija HBK	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.7.	Hrvatska tradicija je poimanje obitelji kao zajednice oca, majke i djece	Komisija HBK	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.8.	Dobrobit djece mora nadilaziti pojedinačne interese odraslih osoba	Komisija HBK	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.9.	središnji subjekti su djeca koju treba zbrinuti, a ne odrasli koji bi ih mogli ili htjeli na svoj način zbrinuti	Iustitia et pax	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.10.	Komisija poziva nadležna tijela da gledaju zaštitu i dobrobit djeteta	Komisija HBK	neutralan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.11.	Posvajanje djece kod istospolnih zajednica je svojevrsno nasilje nad djecom	Iustitia et pax	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
3.12.	Zakon o udomiteljstvu ne krši ljudska prava istospolnih zajednica jer ne postoji pravo pojedinca da bude udomitelj	Komisija HBK	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova

4.1.	Ustavna definicija braka treba obuhvatiti i istospolne obitelji	autor članka		pozitivan	Izjednačavanje svih obitelji
4.2.	LGBTQ zajednica zahtijeva potpunu ustavnu ravnopravnost	LGBTQ zajednica	pozitivan	-	Izjednačavanje svih obitelji
4.3.	Mnogi političari podržali Paradu ponosa	SDP, SDSS, Možemo!, Radnička fronta	pozitivan	pozitivan	Stav prema LGBTQ zajednici
4.4.	Kad-tad naša će se prava ostvariti, a najkraći i najelegantniji put su promjene Ustava	koordinatorica Zagreb Pridea	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
4.5.	Vjetar u leđa LGBTQ zajednici je Ustavni sud koji je omogućio udomljavanje djece istospolnim parovima	koordinatorica Zagreb Pridea	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
4.6.	Mnogi klubovi zastupnika su bili na Povorci ponosa, ključno je što će oni poduzeti	koordinatorica Zagreb Pridea	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
4.7.	Ustav se može mijenjati na dva načina; odlukom saborskim zastupnika ili referendumom	profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu	neutralan	-	Borba za LGBTQ prava
4.8.	Najrealnije je da će se ustavna promjena ostvariti kroz novi referendum	profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu	pozitivan	-	Borba za LGBTQ prava
4.9.	Udruga „U ime obitelji“ protiv nove Ustavne definicije braka	Odvjetnik udruge „U ime obitelji“	negativan	-	Borba za LGBTQ prava
4.10.	Kad bi brak bio sve, bio bi ništa	Odvjetnik udruge „U ime obitelji“	negativan	-	Borba za LGBTQ prava
4.11.	Redefinicija braka vidi se provedbom referenduma jer je na isti način i postojeća definicija ušla u Ustav	Odvjetnik udruge „U ime obitelji“	neutralan	-	Borba za LGBTQ prava
5.1.	Papa Franjo podržao necivilne istospolne zajednice	Papa Franjo	pozitivan	-	Stav prema LGBTQ zajednici
5.2.	Napuštanje korijena tradicionalnog obiteljskog prava i rastakanje tradicionalne obitelji	Tajnik komisije Iustitia et pax	negativan	-	LGBTQ zajednica kao prijatnja tradicionalnoj obitelji
5.3.	Izjava pape Franje u suprotnosti sa stavovima Katoličke Crkve	svećenik blizak HBK	neutralan	-	Stav i perspektiva Crkve prema LGBTQ zajednici
5.4.	Bog voli sve ljude pa i gejeve, no u srži je Katoličke Crkve da je protiv umjetne oplodnje, pobačaja ili homoseksualizma	svećenik blizak HBK	negativan	-	Stav i perspektiva Crkve prema LGBTQ zajednici
5.5.	Dovođenje u pitanje srž katoličke vjere priznavanjem istospolnih brakova	svećenik blizak HBK	negativan	-	Stav i perspektiva Crkve prema LGBTQ zajednici
5.6.	Homoseksualni ljudi su Božja djeca i imaju pravo na obitelji, no mora se stvoriti zakon o civilnim zajednicama	poglavar Katoličke crkve u filmu "Franjo"	programatski	-	Stav i perspektiva Crkve prema LGBTQ zajednici
5.7.	Privatno mišljenje je privatno mišljenje, ali Crkveni nauk obavezuje vjernike katolike	sociolog	negativan	-	Stav sociologa prema LGBTQ zajednici

5.8.	Zakonski priznati zajednice osoba istoga spola ili ih izjednačiti s brakom značilo bi odobriti nastrano ponašanje	dokument Kongregacije za nauk vjere	negativan	-	Stav i perspektiva Crkve prema LGBTQ zajednici
5.9.	Papa Franjo je istinski kršćanin jer voli sve ljude bez obzira na razlike među njima	sociolog	pozitivan	-	Stav sociologa
5.10.	Papa Franjo je svjestan postojanja homoseksualaca i smatra da ih se treba zaštititi	sociolog	pozitivan	-	Stav sociologa
5.11.	U budućnosti će se priznati prava istospolnih zajednica na posvajanje djece i Papa je toga svjestan	sociolog	pozitivan	-	Sociološko predviđanje promjene Crkve
6.1.	U nekim se zemljama kriminaliziraju istospolne zajednice, pa i kažnjavaju smrću	-	-	programatski	Diskriminacija LGBTQ zajednice
6.2.	ILGA potvrdila značajan napredak u pravnoj zaštiti LGBT zajednica	ILGA	pozitivan	-	Borba za LGBTQ prava
6.3.	Značajan napredak čak i za vrijeme pandemije Covid-19	ILGA	pozitivan	-	Borba za LGBTQ prava
6.4.	69 država članica UN-a kriminalizira sporazumni seks istospolnih partnera	ILGA	programatski	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
6.5.	U Gabonu takav zakon iz 2019. više nije na snazi	autor izvješća ILGE Mendos	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
6.6.	34 država u zadnjih godinu dana aktivno provodile odredbe kriminalizirajućih zakona, stvarne brojke bi mogle biti i veće	ILGA	programatski	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
6.7.	Dok postoje takvi zakoni, ljude se može uhititi samo na temelju sumnje da su imali istospolne odnose, a nerijetko se osuđuju na zatvor, javno bičevanje i smrt	autor izvješća ILGE Mendos	programatski	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
6.8.	U 6 država članica UN-a propisana je smrtna kazna za istospolni odnos; Brunei, Iran, Mauritanija, Saudijska Arabija i Jemen	autor članka	programatski	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
6.7.	S manje pravne sigurnosti, izvori navode da takve kazne mogu biti izvršene i u Afganistanu, Pakistanu, Kataru, Somaliji i u Ujedinjenim Arapskim Emiratom	izvješće ILGE	programatski	--	Diskriminacija LGBTQ zajednice
6.8.	Neke vlade su iskoristile situaciju Covid-19 kako bi tlačile i nasilno diskriminirale LGBTQ zajednicu	Voditeljica ILGA programa	negativan	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
6.9.	Zabrinutost zbog širenja „zona bez LGBT-a“ i „terapija preobraćenja“ u Poljskoj i Indoneziji	ILGA	programatski	-	Diskriminacija LGBTQ zajednica
6.10.	Globalna zajednica ILGA postigla napredak u svim pravnim kategorijama	Izvješće ILGE	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
6.11.	Sudan ukinuo smrtnu kaznu za istospolne odnose, Njemačka ukinula terapiju preobraćenja	Izvješće ILGE	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
6.12.	Istospolni seksualni odnosi legalni u 64% država članica UN-a	Izvješće ILGE	programatski	-	Borba za LGBTQ prava

6.13.	Izvešće ILGE je prožeto nadom za budućnost kada LGBTQ zajednice neće morati tražiti svoja osnovna prava	Izvešće ILGE	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
7.1.	Država će se žaliti na odluku Ustavnog suda o posvajanju djece kod istospolnih parova	Resorno Ministarstvo rada, obitelji i socijalne politike	negativan	neutralan	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
7.2.	U odbijenici životnim partnerima nije navedeno zašto nije u interesu djeteta da oni dobiju pravo posvajatelja	životni partneri/posvajatelji	-	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
7.3.	Posvajanje djece kod istospolnih parova podijelilo je Europu na liberalnu zapadnu i tradicionalnu istočnu Europu	-	-	neutralan	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
7.4.	76% građana Europe smatra da LGBTQ zajednica zavrijeđuje ista prava kao ostali građani	Eurobarometar 2019.	pozitivan	-	Borba za LGBTQ prava
7.5.	U Hrvatskoj 44% građana smatra da homoseksualci zavrijeđuju ista prava kao ostali građani	Eurobarometar 2019.	negativan	-	Borba za LGBTQ prava
8.1.	Ministarstvo se žali na odluku Upravnog suda jer presuda nije pravovaljano obrazložena	Ministarstvo rada, obitelji i socijalne politike	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih zajednica
8.2.	Vladajuća stranka provodi opasnu društvenu diskriminaciju	članovi Organizacijskog odbora Zagreb Pride-a	programatski	-	Diskriminacije LGBTQ zajednice
8.3.	Hrvatska demokratska zajednica radi protiv društvenog napretka	članovi Organizacijskog odbora Zagreb Pride-a	programatski	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
8.4.	Stigmatizacija je jedini potvrđeni rizik u odrastanju s istospolnim roditeljima	psihologinja i članica Zagrebačkog psihološkog društva	programatski	-	Stav prema posvajanju djece kod istospolnih obitelji
8.5.	Ministarstvo bi se trebao usredotočiti na pozitivne primjere istospolnih obitelji u Europi što će zaista doprinijeti dobrobiti djece	Koordinatorica a lezbijske udruge „LORI“	programatski	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih obitelji
8.6.	Djeca koja odrastaju u istospolnim obiteljima su psihički otpornija, tolerantnija i otvorenija u usporedbi sa svojim vršnjacima	psihoterapeutkinja	pozitivan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
8.7.	U pravnom interesu djece nije da istospolnim parovi uđu u registar posvajatelja	Centar za socijalnu skrb u Zagrebu	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova

8.8.	Istospolni par podnio tužbu Ustavnom sudu koji je istu usvojio	istospolni par Šegota - Kožić	pozitivan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
8.9.	Sud naglašava da prema Ustavu svi građani imaju jednaka prava bez obzira na spol, rasu, nacionalnost itd.	Presuda Upravnog suda	pozitivan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
9.1.	Katolička crkva traži način kako da uključi istospolne zajednice u život Crkve	-	-	neutralan	Crkva i LGBTQ zajednica
9.2.	Ako borba za prava i dostojanstvo svakog čovjeka nije prioritet Crkve, onda to nije Kristova crkva	-	-	pozitivan	Crkva i LGBTQ zajednica
9.3.	Homoseksualne osobe ne treba integrirati u Crkvu, one drmaju Katoličkom crkvom	-	-	programatski	Crkva i LGBTQ zajednica
9.4.	Svećenici koji stvaraju lobije koji se temelje na spolnim motivima nazivaju se baršunastom mafijom	-	-	programatski	Crkva i LGBTQ zajednica
9.5.	Snažni homoseksualni lobiji među svećenstvom ignoriraju nauk Crkve i žele ga promijeniti	kardinal Ratzinger	negativan	-	Crkva i LGBTQ zajednica
9.6.	više od pola američkog klera čine homoseksualci, svećenici praktikanti	benediktinac i psiholog	programatski	-	Crkva i LGBTQ zajednica
9.7.	dubinski uzrok seksualnih skandala i zločina je homoseksualna supkultura koja se ukorijenila među svećenicima	američki biskup	negativan	-	Crkva i LGBTQ zajednica
9.8.	Crkva je talac dijela homoseksualne zajednice, koja se infiltrirala u sve njezine pore i razara je iznutra	-	-	programatski	Crkva i LGBTQ zajednica
9.10.	81% žrtava seksualnog uznemiravanja muškog je spola, dok je 100% zlostavljača muškog spola, autor ne stigmatizira cijelu gay populaciju već skreće pozornost na motivaciju kada se neki homoseksualac odluči za svećeničko zvanje	izvješće Catholic League for Religious and Civil Rights	neutralan	programatski	Crkva i LGBTQ zajednica
9.11.	osam od deset registriranih zločina koje su počinili svećenici u zadnjih sedamdeset godina odnosi na slučajeve koje je počinio muškarac nad muškarcem	John Jay College of Criminal Justice	neutralan	negativan	Crkva i LGBTQ zajednica
9.12.	Festival Trsat, kao mračno katoličko leglo, otfikaren je jer "nije udovoljavao kriterijima", dok su u povjerenstvu sjedili LGBTQ aktivisti	-	-	programatski	Crkva i LGBTQ zajednica
10.1.	Prvi deklarirani gay zastupnik u Saboru javno objavio fotografiju na kojoj se ljubi s mladićem - civilizacijski korak naprijed	gay zastupnik i njegov partner	-	pozitivan	Stav o LGBTQ zajednici

10.2.	Veliki pomak Hrvatske od homofobične države do države koja polagano prihvaća različite	-	-	pozitivan	Stav o LGBTQ zajednici
10.3.	Političar u RS snimljen u ljubavnom klinču s drugim muškarcem, nakon čega je bio primoran dati ostavku	Političar u Republici Srpskoj	-	programatski	Stav o LGBTQ zajednici
10.4.	Uz političara stali brojni novinari i javni radnici, zbog čega su se povlačili i politički protivnici	Političar u Republici Srpskoj	-	programatski	Stav o LGBTQ zajednici
10.5.	U postizanju prava manjina vrijeme radi svoje, no ne treba posustavi u borbi za prava	-	-	programatski	Borba za LGBTQ prava
12.1.	Papa Franjo poručio roditeljima homoseksualne djece da ih ne osuđuje, već im pruže podršku	Papa Franjo	pozitivan	-	Stav Crkve o LGBTQ zajednici
12.2.	Crkva ne može prihvatiti istospolne brakove ali može podržati zakone o istospolnim zajednicama	Papa Franjo	pozitivan	-	Stav Crkve o LGBTQ zajednici
12.3.	katolički svećenici ne smiju blagoslivljati istospolne zajednice, no u Njemačkoj i SAD-u su biskupi počeli to praktcirati	Dokument Vatikana	negativan	-	Stav Crkve o LGBTQ zajednici
12.4.	Konzervativni vjernici Katoličke crkve smatraju da Papa šalje različite signale oko homoseksualnosti	konzervativni vjernici Katoličke crkve	programatski	-	Stav Crkve o LGBTQ zajednici
12.5.	Istospolni odnos je grijeh, ali homoseksualne tendencije nisu	Crkva	programatski	-	Stav Crkve o LGBTQ zajednici
13.1.	Pripadnici američkih oružanih snaga iskrčani u Split, živnule su i dating aplikacije	Pripadnici američkih oružanih snaga	-	neutralan	LGBTQ zajednica u Splitu
13.2.	2010. američki predsjednik Barack Obama potpisao je zakon kojim se prvi put dopušta homoseksualnim osobama u vojsci da slobodno govore o svojoj spolnoj orijentaciji	Predsjednik SAD-a	pozitivan	-	Stav o LGBTQ zajednici
13.3.	Vrijeme je da se omogući homoseksualnim Amerikancima da otvoreno služe svojoj zemlji	američki predsjednik	pozitivan	-	Stav o LGBTQ zajednici
13.4.	politika „ne pitaj, ne govori“ - prije 2010. gay osobe su mogle služiti vojsku, ali nisu smjele priznati da vole isti spol	Amerika	programatski	-	Stav o LGBTQ zajednici
14.1.	Izrael zabranio terapije liječenja homoseksualnosti nazvavši takvu praksu „opasnim zlostavljanjem“	Izrael	programatski	-	LGBTQ zajednica u svijetu
14.2.	naredba uključuje i kazne za one koji sudjeluju u provođenju ovog opasnog zlostavljanja mladih pripadnika LGBT zajednice	izraelski ministar zdravlja	pozitivan	-	LGBTQ zajednica u svijetu
14.3.	seksualna orijentacija nije problem koji treba liječiti, a konverzijske terapije nisu liječenje	izraelski ministar zdravlja	pozitivan	-	Stav o LGBTQ zajednici

14.4.	Izrael je puno tolerantiji prema homoseksualnosti nego u prošlosti, no i dalje nije dozvoljen istospolni brak	Izrael	programatski	-	LGBTQ zajednica u svijetu
15.1.	oglašivački aktivizam u Hrvatskoj tek u začecima	-	-	-	Borba za LGBTQ prava
15.2.	zadaca brenda je da potiče i promovira društvene, političke, ekonomske ili okolišne reforme kako bi na taj način utjecao na društvo i pokrenuo promjene na bolje	-	-	programatski	Borba za LGBTQ prava
15.3.	Pipi je u 2020. krenuo s oglašavanjem na društvenim mrežama - ilustracije gay para na plaži	Pipi	pozitivan	-	Borba za LGBTQ prava
15.4.	Vrlo izražena podvojenost korisnika, neki su rekli da više nikad neće kupiti Pipi, dok su drugi oduševljeni kampanjom	Javno mišljenje	podijeljeno	-	Borba za LGBTQ prava
15.5.	Ersteova kampanja #vjerujusebe koja je promovirala pozitivne društvene vrijednosti s naglaskom na zajedništvo svih pojedinaca, neovisno o spolu, rodu, seksualnoj orijentaciji, rasi - reklama u kojoj se gay par drži za ruke	Erste banka	pozitivan	-	Borba za LGBTQ prava
15.6.	kad se brend suoči s negativnim reakcijama javnosti zbog iznesenog određenog moralnog stava, kod zagovornika tog stava se naglo podigne mišljenje o brendu	istraživanje Mukherjeea i Althuisenba (2020)	-	-	Borba za LGBTQ prava (brand aktivizam)
15.7.	brand aktivizam potiče promjenu u društvu, stavljajući naglasak na teme i probleme o kojima većina brendova nije htjela govoriti	-	-	programatski	Borba za LGBTQ prava (brand aktivizam)
16.1.	Prema presudi Visokog upravnog suda, svi životni partneri mogu pristupiti procjeni o podobnosti i prikladnosti za posvojenje	predsjednik udruge Dugine obitelji	pozitivan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
16.2.	Moglo bi biti poteškoća na temelju diskriminacije, no ne mogu biti odbijeni na temelju diskriminacije	predsjednik udruge Dugine obitelji	pozitivan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
16.3.	Ministarstvo se više ne može žaliti na ovu odluku suda	predsjednik udruge Dugine obitelji	pozitivan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
16.4.	Prije šest godina Kožić i Šegota iskazali su namjeru posvajanja djeteta, no bili su odbijeni jer su sklopili životno partnerstvo	udruge Dugine obitelji	neutralan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
16.5.	Upravni sud je donio odluku u korist Kožić - Šegote, na što se Ministarstvo žalilo, a godinu dana nakon Visoki upravni sud donio je odluku	-	-	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih parova
17.1.	U svibnju 2022. u Europi i Sjevernoj Americi bilježi se sve veći broj slučajeva zaraze virusom	-	-	-	Virusna zaraza

	majmunskih boginja, u Hrvatskoj nije evidentiran nijedan slučaj				
17.2.	Majmunske boginje su virusna bolest a prenose se sa čovjeka na čovjeka, sa životinje na čovjeka i sa čovjeka na životinju	ravnateljica Klinike za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević"	-	-	Virusna zaraza
17.3.	Majmunske boginje najviše pojavljuju kod muškaraca koji su imali odnose s muškarcima i to u zajednicama koje su promiskuitetne	ravnateljica Klinike za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević"	negativan	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice *članak objavljen na isti dan kada je donesena odluka o posvajanju djece istospolnih zajednica
18.1.	Životno partnerstvo de facto izjednačeno s bračnom zajednicom presudom Visokog upravnog suda o posvajanju djece kod istospolnih zajednica	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	pozitivan	-	Posvajanje djece kod istospolnih zajednica
18.2.	Težnja za ravnopravnošću nije gotova, no ovo je ogroman korak naprijed	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
18.3.	Više ne mogu diskriminirati na temelju seksualne orijentacije; mogu vas odbiti na temelju nekih drugih, neutemeljenih kriterija	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
18.4.	Zasad imamo pozitivno iskustvo s centrima za socijalnu skrb	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	pozitivan	-	Posvajanje djece kod istospolnih zajednica
18.5.	Više nema nikakve razlike između prava koja imaju bračni drugovi i životni partneri, postavlja se pitanje čemu uopće Zakon o životnom partnerstvu	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	programatski	-	LGBTQ prava
18.6.	U Zakonu o životnom partnerstvu postoji institut partnerske skrbi iz koje proistječe pravo slično roditeljstvu, no sada više nema potrebe za tim ako postoji mogućnost posvajanja	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	programatski	-	Posvajanje djece kod istospolnih zajednica
18.7.	Dijete pri posvajanju dobije novi rodni list i novi OIB, no u rodnom listu postoji samo rubrika „majka“ i „otac“	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	neutralan	-	Posvajanje djece kod istospolnih parova
18.8.	Dobar primjer je Slovenija gdje se može birati između takvog rodnog lista i rodnog lista gdje stoji rubrika „roditelji“	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	programatski	-	Posvajanje djece kod istospolnih parova
18.9.	Partnersku skrb kao institut ne prepoznaje ni sustav e-građani	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	negativan	-	Borba za LGBTQ prava
18.10.	Definicija braka u Ustavu kao takva nije eksplicitna zabrana i treba pravno ispitati može li se takvu ustavnu definicija braka proširiti, ako ne i maknuti	predsjednik udruge "Dugine obitelji"	programatski	-	Borba za LGBTQ prava

19.1.	HDZ poštuje sve zajednice obiteljskog života koje se temelje na međusobnoj ljubavi i brizi te načelima solidarnosti i društvene odgovornosti	Sabor stranke	pozitivan	-	Integracija LGBTQ zajednice
19.2.	HDZ je dugo godina interalizirao radikalne konzervativne vrijednosti, no došlo je do zaokreta	HDZ stranka	pozitivan	programatski	Integracija LGBTQ zajednice
19.3.	HDZ je stranka desnog centra koja je suvremena, moderna, uključiva i tolerantna, koja zna vrijednosti onih koji se u njoj okupljaju	HDZ stranka	pozitivan	-	Integracija LGBTQ zajednice
19.4.	Jedinstvena definicija obitelji ne postoji... može uključivati bračne i izvanbračne partnere... može uključivati i životne partnere i njihovu djecu	autor članka		pozitivan	Integracija LGBTQ zajednice
19.5.	Svaka zajednica koja se temelji na ljubavi i brizi je obitelj	Organizatorica splitskog Pridea	pozitivan	-	Integracija LGBTQ zajednice
19.6.	Izdaja katoličkih i hrvatskih vrjednota, odgovarat ćete pred Bogom za ovu izdaju i javni sablaz	radikalna katolička udruga Vigilare	negativan	-	Integracija LGBTQ zajednice
19.7.	Heteroseksualna zajednica muškarca i žene je najbolje mjesto za odrastanje djece, no treba poštovati svako ljudsko biće	Šibenski nezavisni zastupnik	programatski	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih zajednica
19.8.	U Obiteljskom zakonu ne postoji definicija obitelji, a u Zakonu o životnom partnerstvu upotrebljava se pojam obitelji i kada nešto nije obitelj	Šibenski nezavisni zastupnik	negativan	-	Stav o posvajanju djece kod istospolnih zajednica
	HDZ-ov zaokret je ivilizacijski doseg modernih europskih stranaka	savjetnik za političku komunikaciju	pozitivan	-	Integracija LGBTQ zajednice
20.1.	Nakon prvog splitskog Pride-a svi su bili primorani formirati neki stav o LGBTQ, a svakom narednom paradom ljudi su se počeli privikavati i došlo je do promjene svijesti	koordinadora Split Pride-a	pozitivan	-	Integracija LGBTQ zajednice
20.2.	Pride je dan proslave zajednice i identiteta, a ne traže se nikakva posebna prava, osim onih koja imaju svi građani	koordinatore Split Pride-a	pozitivan	-	Borba za LGBTQ prava
20.3.	Prije prvog Pride-a nije bio organiziranih udruženja LGBTQ, no Pride je javni događaj kojem se svatko može pridružiti	koordinatore Split Pride-a	pozitivan	-	Integracija LGBTQ zajednice
20.4.	Uvriježeno mišljenje o tome da su naša prava konačno izborena i da možemo u svakom segmentu voditi normalne živote je daleko od istine	koordinatore Split Pride-a	programatski	-	Integracija LGBTQ zajednice

20.5.	Dosta naših sugrađana još uvijek mora živjeti dvostruke živote jer okolina nije u dovoljnoj mjeri tolerantna, outanje je nezamislivo teško i bez toga osoba ne može imati autentičan život i biti ono što je	koordinatorice Split Pride-a	negativan	-	Integracija LGBTQ zajednice
20.6.	Iako bi outanje gay slavni osoba bilo velika stvar za zajednicu, ipak je to njihova privatnost	koordinatorice Split Pride-a	programatski	-	Integracija LGBTQ zajednice
20.7.	Splitski LGBTIQ+ centar i Pride su članovi transbalkanske mreže LGBTIQ+ organizacija "Era", koja uključuje Balkan i Tursku, a skupa radimo na projektu sprječavanja nasilja nad LGBTIQ+ osobama	koordinatorice Split Pride-a	programatski	-	Integracija LGBTQ zajednice
20.8.	Uvijek postoji jedna struja u društvu koja radi na oduzimanju stečenih prava, gašenjem Pride-a bi izgubili sve ono što smo dosad izborili	koordinatorice Split Pride-a	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
20.9.	LGBT centar radi na suzbijanju i borbi protiv nasilja i diskriminacije nad LGBTIQ osobama u Hrvatskoj	koordinatorice Split Pride-a	neutralan	-	Borba za LGBTQ prava
20.10.	Često čujemo homofobne komentare poput onih da je veća vidljivost LGBTIQ+ zajednice doprinijela povećanju broja gay osoba u Hrvatskoj, što je obični nonsens	koordinatorice Split Pride-a	programatski	-	Integracija LGBTQ zajednice
20.11.	Slavimo različitost da bismo poticali ravnopravnost. Ideja Pridea nije da smo mi po nečemu posebni, već da samo hoćemo živjeti normalno kao i svi ostali	koordinatorice Split Pride-a	programatski	-	Borba za LGBTQ prava
21.1.	HDZ se na Općem saboru „outao“ i širom otvorio vrata gay populaciji	stranka HDZ	pozitivan	pozitivan	Integracija LGBTQ zajednice
21.2.	Novom promjenom koja je uvrštena u program stranke Plenković sigurno računa na glasove gay populacije	stranka HDZ i njen predsjednik	-	programatski	LGBTQ zajednica i politika
21.3.	HDZ nakon ovoga ne može se više pozivati na demokršćansku tradiciju	stranka HDZ	-	-	LGBTQ zajednica i politika
21.4.	Nije sporno da HDZ u izmjenama Programa pruža ruku istospolnim zajednicama, no ne može ih nazivati obiteljskim zajednicama, ako se poziva na kršćanske vrijednosti	Stranka HDZ	-	negativan	LGBTQ zajednica i politika
21.5.	Veza između dvije žene, ili dva muškarca, jednostavno nije obitelj, i ne može je se tako nazivati	-	-	negativan	Stav o LGBTQ zajednici

21.6.	Te sve 'zajednice', jesu zajednice i ove i one, ali nisu obiteljske; obitelj je za demokršćane sveta	Utemeljitelj HDZ-a u Kaštelima	negativan	-	Stav o LGBTQ zajednici
21.7.	Izbacimo dijelove programa koji zadiru i fiškalski šire pojam obitelj s muža i žene na novi pojam 'sve zajednice obiteljskog života'	zagrebački HDZ-ovac	negativan	-	Stav o LGBTQ zajednici
21.8.	Autor se ironično pita tko će gostovati na Gay Pride-u u Splitu	-	-	programatski	LGBTQ zajednica i politika
22.1.	Sud u Osaki u ponedjeljak je presudio da zabrana istospolnih brakova u Japanu nije "protuustavna"	-	-	neutralan	Borba za LGBTQ prava
22.2.	Tri istospolna para podnijela su tužbu okružnom sudu u Osaki	Tri istospolna para	-	-	Borba za LGBTQ prava
22.3.	Ova je presuda uništila nade aktivista za ljudska prava da će uspjeti u jačanju pritiska na japansku vladu	-	-	-	Borba za LGBTQ prava
22.4.	Japanski ustav navodi da je brak utemeljen na "međusobnom pristanku obaju spolova", no javnost sve više podržava LGBTQ zajednicu	-	-	-	Borba za LGBTQ prava
23.1.	Životni prioritet Hrvatima je obitelj, i to za skoro 70% građana	Hrvati	-	neutralan	Obitelj kao zajednica
23.2.	Protiv mogućnosti da istospolni parovi usvajaju djecu je gotovo svaki drugi Hrvat 47,6%, a svaki treći se s tim slaže 32,8%, dok 20% nema stajalište	Hrvati	negativan	neutralan	Stav o posvajanju djece kod istospolnih zajednica
23.3.	41,9% ispitanika smatra da istospolni parovi koji nemaju djecu jesu obitelj, 37,5% se ne slaže, a 20,6% je neizjašnjenih	Hrvati	pozitivan	neutralan	Stav o LGBTQ zajednici
24.1.	Želimo biti ravnopravni, a ne posebni	Pripadnici LGBTQ zajednice	pozitivan	pozitivan	Povorka Ponosa
24.2.	Povorka ponosa prošla bez incidenata, a sam događaj isijavao je pozitivnom energijom	-	-	pozitivan	Povorka Ponosa
24.3.	Splitske ulice nisu bile kontaminirane homofobnim komentarima i izljevima mržnje	-	-	pozitivan	Povorka Ponosa
24.4.	Nasilnici su se preselili na društvene mreže, komentara je svakakvih, od prijetnji do vrijeđanja	organizatorica Split Pride-a	programatski	-	Povorka Ponosa
24.5.	Povorka Ponosa ukazala na niz diskriminatornih odredbi u zakonodavstvu te slabu primjenu „dobrih“ zakona	-	-	programatski	Povorka Ponosa
24.6.	Zajednica se boji koristiti prava koju su stečena nakon duge	organizatorica Split Pride-a	programatski	-	Povorka Ponosa

	borbe, a postoji i mnoštvo prava koja nisu stečena				
24.7.	Primjer djevojke koja je bila primorena otići iz svog rodnog mjesta kako bi mogla bez osude biti autentična ličnost	anonimna djevojka	programatski	pozitivan	Povorka Ponosa
24.8.	Najteže se boriti s mentalitetom, no podrška splitskog gradonačelnika puno znači	sudionici Split Pride-a	programatski	pozitivan	Povorka Ponosa
24.9.	Svi građani imaju ista prava	splitski gradonačelnik	pozitivan	-	Povorka Ponosa
24.10.	Autorica se pita ima li zaista LGBTQ zajednica prava	-	-	programatski	Povorka Ponosa
25.1.	Dvojica članova okrivljeni za homofobiju jer su izbacili dvojicu članova jer su gay	Kulturno-umjetničko društvo "Vesela Šokadija"	-	neutralan	Diskriminacija LGBTQ zajednice
25.2.	Sud je u cijelosti prihvatio prijavu diskriminiranih gay muškaraca	-	-	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
25.3.	Rečenicom: "Tražim da se pederi iščlane iz KUD-a", član društva je jasno iznio svoj homofobni stav, čemu se pridružio još jedan član	član KUD-a "Vesela Šokadija"	negativan	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
25.4.	Istospolni par je verbalno izvrijeđan, te prisilno izbačen iz KUD-a	istospolni par u KUD-u	-	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
25.5.	Svojim ponašanjem homofobni članovi KUD-povrijedili su članak 25. st. 1. Zakona o suzbijanju diskriminacije	homofobni članovi KUD-a	negativan	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
25.6.	Pravedan ishod omogućen je upomosti istospolnog para koji nisu htjeli dopustiti ponižavanje, vrijeđanje i diskriminaciju	-	-	pozitivan	Diskriminacija LGBTQ zajednice
25.7.	Predsjednik KUD-a odbio je dati izjavu	predsjednik KUD-a "Vesela Šokadija"	-	-	Diskriminacija LGBTQ zajednice
26.1.	Singapur ukida zakon o zabrani spolnog odnosa između muškaraca, te misli da je to dobro i da će većina stanovnika to prihvatiti	singapurski premijer	pozitivan	-	LGBTQ zajednica u svijetu
26.2.	Nastavit će se štiti brak kao zajednica muškarca i žene	singapurski premijer	programatski	-	LGBTQ zajednica u svijetu
26.3.	Zakon se ne provodi u praksi, no ipak lišava pripadnike LGBTQ zajednice njihova prava	aktivisti za ljudska prava	programatski	-	LGBTQ zajednica u svijetu
26.4.	Zakonodavstvo će se uskladiti s promjenom razmišljanja i dovesti mir među homoseksualce	singapurski premijer	programatski	-	LGBTQ zajednica u svijetu
27.1.	Riječki župnik odbio krstiti dijete istospolnog para	riječki župnik	negativan	-	Stav Crkve o istospolnom roditeljstvu
27.2.	Krštenje djeteta lezbijskih roditelja "neizvedivo i nemoguće" s obzirom na to da njih dvije ne žive u "naravnom braku"	riječki župnik	negativan	-	Stav Crkve o istospolnom roditeljstvu

27.3.	Potrebno je bilo ispitati postoji li mogućnost da dijete odrasta u katoličkoj vjeri u takvoj situaciji, ovdje je povjerenje iznevjereno	riječki nadbiskup	pozitivan	-	Stav Crkve o istospolnom roditeljstvu
27.4.	Obilježje Crkve trebalo bi biti prihvaćanje, a pojedine zahtjeve treba razlučiti s obzirom na nauku Crkve	riječki nadbiskup	pozitivan	-	Stav Crkve o istospolnom roditeljstvu
27.5.	Krštenje djeteta za njega je čin pravde	papa Franjo	pozitivan	-	Stav Crkve o istospolnom roditeljstvu
27.6.	Činjenica da su roditelji sklopili životno partnerstvo ne može nas automatski dovesti do zaključka da nemaju pravu nakanu za odgojem djeteta u vjeri	riječki nadbiskup	pozitivan	-	Stav Crkve o istospolnom roditeljstvu
27.7.	Svaku osobu, bez obzira na njenu seksualnu orijentaciju treba poštivati u njezinu dostojanstvu i prihvaćati s poštovanjem	riječki nadbiskup	pozitivan	-	Stav Crkve o istospolnom roditeljstvu
28.1.	Hrvatska postala poželjna gay destinacija, posebice Zagreb, Split i Dubrovnik	-	-	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.2.	Hrvatski gradovi sve se više brendiraju kao vrhunske gay destinacije za odmor, a Split je bez sumnje postao glavna svjetska gay turistička lokacija	blog Wolfyy	pozitivan	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.3.	Kašuni postali gay plaža	blog Wolfyy	pozitivan	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.4.	Gay Hrvati nisu uvijek otvoreni o svojoj homoseksualnosti zbog društvenog pritiska	blog Wolfyy	neutralan	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.5.	Homoseksualno javno iskazivanje ljubavi se u Splitu ne tolerira uvijek dobro, osim u ustanovi koja je sigurno LGBT mjesto	blog Wolfyy	programatski	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.6.	Iako je Hrvatska dio Europske unije i popularna destinacija za gay putovanja, još uvijek postoji snažan anti-LGBT osjećaj među nekim domaćim stanovništvom	blog Wolfyy	programatski	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.7.	Mnogi mještani zapravo podržavaju homoseksualnost i jednaka prava za LGBT zajednicu	blog Wolfyy	pozitivan	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.8.	Hrvatska nije osobito poznata kao progresivna i gay friendly u usporedbi s drugim zemljama u Europi	blog The globetrotter guys	programatski	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.9.	'na tipičan dan, Hrvatska je gay-friendly' te prihvaća činjenicu da broj istospolnih veza raste	blog Med sailing holidays	programatski	-	Hrvatska kao gay destinacija
28.10.	Tradicionalni ljudi će i dalje buljiti, postavljati pitanja među sobom ili samo biti zbunjeni	blog Med sailing holidays	programatski	-	Hrvatska kao gay destinacija

28.11.	U Hrvatskoj ne možete uživati u cijelosti ako ste gay, pokazivanje naklonosti bi trebalo svesti na minimum	blog Med sailing holidays	programatski	-	Hrvatska kao gay destinacija
29.1.	Američki pjevač iznio svoju borbu sa spoznajom da je gay	Američki pjevač	-	-	LGBTQ zajednica u svijetu
29.2.	Odrastao je u strogoj mormonskoj zajednici, nadao se da će molitvom „sve doći na svoje“	Američki pjevač	-	-	LGBTQ zajednica u svijetu
29.3.	Pjevač je godinama suzbijao osjećaje prema istom spolu, no nakon prekida veze deklarirao se kao član LGBTQ zajednice pri čemu se borio s „krizom vjere“	Američki pjevač	-	-	LGBTQ zajednica u svijetu
29.4.	Danas se američki pjevač identificira kao queer i, nakon godina suicidalnih misli, uči voljeti sebe	Američki pjevač	-	-	LGBTQ zajednica u svijetu
30.1.	Projekt "LGBT centar Split" je partnerski projekt udruga "queerANarchive", "Queer Sport" Split i "Split Pride"	Projekt "LGBT centar Split"	-	-	LGBTQ aktivizam
30.2.	Organizacije civilnog društva nadoknađuju posao koji bi Grad Split i javne socijalne i kulturne ustanove trebale raditi	Projekt "LGBT centar Split"	programatski	-	LGBTQ aktivizam
30.3.	Projekt osigurava kontinuitet i stabilnost društvenih i kulturnih programa, te programa socijalnih usluga	Projekt "LGBT centar Split"	pozitivan	-	LGBTQ aktivizam
30.4.	Grad Split ne prepoznaje LGBTQ centar Split kao mjesto prihvaćanja i podrške za LGBTQ osobe, već doprinosi jedino kao iznajmljivač prostora	Projekt "LGBT centar Split"	negativan	-	LGBTQ aktivizam
30.5.	Akcije su usmjerene prema Gradu Splitu s ciljem promjena javnih politika, prema medijima pak s ciljem promjene javnog mnijenja, te prema LGBTIQ populaciji s ciljem stvaranja i osnaživanja zajednice	Projekt "LGBT centar Split"	programatski	-	LGBTQ aktivizam
30.6.	Udruge svoje javno djelovanje temelje na analizi strateških dokumenata i proračunskih rashoda Grada Splita, te analizom LGBTQ zajednice kako bi se ustanovile kulturne i socijalne potrebe	Projekt "LGBT centar Split"	programatski	-	LGBTQ aktivizam
31.1.	Papa Frane kritizirao zakone koji kriminaliziraju homoseksualne osobe	Papa Frane	programatski	-	Stav Crkve o LGBTQ zajednici
31.2.	Svi smo mi djeca Božja, a Bog nas voli takve kakve jesmo, biti homoseksualac nije zločin	Papa Frane	programatski	-	Stav Crkve o LGBTQ zajednici

32.1.	U Hrvatskoj krv ne smiju donirati muškarci koji su u životu imali spolne odnose s drugim muškarcima iako kod nas nema mnogo zaraženih HIV-om i AIDS više nije smrtonosna bolest	ravnateljica Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu	negativan (?)	-	Stav medicine o LGBTQ zajednici
32.2.	U svijetu postoji odobrenje da muškarci koji su imali seksualne odnose s muškarcima mogu darivati krv pod uvjetom da šest mjeseci nisu imali takav spolni odnos, dok lezbijke u Hrvatskoj mogu darivati krv	ravnateljica Hrvatskog zavoda za transfuzijsku medicinu	negativan	-	Stav medicine o LGBTQ zajednici
33.1.	Princ William viđen u gay restoranu u Poljskoj	Princ William	pozitivan	-	LGBTQ zajednica u svijetu
34.1.	Slovenska poduzetnica, vlasnica agencija Aglaia, povezuje samce tkv. matchmakingom, a ponudu je proširila i na homoseksualnu zajednicu	Slovenska poduzetnica	pozitivan	-	Hrvatska kao gay destinacija
34.2.	Agencija Aglaia organizira prvo gay krstarenje samaca na Jadranu	Agencija Aglaia	programatski	-	Hrvatska kao gay destinacija
35.1.	Svi smo mi ljudi od krvi i mesa... Pokažimo Europi i svijetu da na hrvatskom teritoriju homofobiji nema mjesta	Sudionik Zagreb Pride-a	pozitivan	-	Povorka Ponosa
35.2.	Politika, institucije i crkve, javni i medijski prostor ispunjeni su transfobnim porukama kojima se pokušava degradirati naše identitete i dokinuti nam temeljna ljudska prava	organizatori Zagreb Pride-a	programatski	-	Povorka Ponosa
35.3.	Gradska vlast želi da se cijela LGBT zajednica osjeća dobrodošlo u Zagrebu	gradonačelnik Zagreba	pozitivan	-	Povorka Ponosa
35.4.	Pride postoji kako bi osvijestio da su LGBT osobe ovdje i da imaju prava koja im neki desni političari žele oduzeti, smanjiti i šire govor mržnje koji je vrlo neodgovoran, a kojeg nažalost i dalje možemo čuti	gradonačelnik Zagreba	programatski	-	Povorka Ponosa
35.5.	Zagreb je grad koji prihvaća sve razlike i gdje se svi mogu osjećati dobrodošlo i ugodno	gradonačelnik Zagreba	pozitivan	-	Povorka Ponosa

8. LITERATURA

1. Aldrich, R. (2011). *Povijest gej i lezbijskog života i kulture*. Zagreb/Beograd: Sandorf.
2. Cook, C. (2018). *A content analysis of LGBT representation on broadcast and streaming television*. Honors theses, University of Tennessee at Chattanooga.
3. Čaušević, J., Gavrić, S. (2012). *Pojmovnik LGBT kulture*. Sarajevski otvoreni centar, Fondacija Heinrich Böll. Sarajevo.
4. Đurin, S. (2012). O POLITICI SEKSUALNOSTI U HRVATSKOJ DEVEDESETIH, O DISKURSIMA KOJI SU JE OBLIKOVALI I O NJEZINIM SIMPTOMIMA DANAS. *Narodna umjetnost*, 49 (2), 33-51. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/93659>
5. Gamson, J. (2004). THE SOCIOLOGY OF SEXUALITIES: Queer and Beyond. *Annual Review of Sociology*. 30:47–64.
6. Holz Ivory, A., Gibson, R. , Ivory, J. D. (2009) Gendered Relationships on Television: Portrayals of Same-Sex and Heterosexual Couples. *Mass Communication and Society*. 12:2. 170 — 192.
7. Hrabar, D. (ur.) (2021). Obiteljsko pravo. Zagreb. Narodne novine. 43-354.
8. Ioannou, C. (2019). Uvod. U Theofilopoulos, T. (ur.) Priručnik za medijsko izvještavanje o LGBT pitanjima. Centar za građanske inicijative Poreč.
9. Ivanušec, S. (2021). *Kvalitativno istraživanje stavova dvije generacije ispitanika pripadnicima LGBTQ zajednica*. Završni rad. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:993533>
10. Jensen, E. (2012). Scientific Sensationalism in American and British Press Coverage of Therapeutic Cloning. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 89 (1): 40-54.
11. Kamenov, Ž., Huić, A. i Jelić, M. (2015). Manjinski stres i mentalno zdravlje osoba homoseksualne i biseksualne orijentacije: pregled empirijskih provjera modela manjinskog stresa iz perspektive hrvatskog društva. *Kriminologija & socijalna integracija*, 23 (2), 2-39. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/162557>
12. Kamenov, Ž., Huić, A., Jelić, M. (2019). Stavovi heteroseksualnih osoba u Hrvatskoj prema pravu na roditeljstvo lezbijki i gejeva: efekt tradicionalnog stava prema rodnim ulogama. *Revija za sociologiju*, 49(2): 231-251.

13. Kuhar, R. (2003). MEDIA REPRESENTATIONS OF HOMOSEXUALITY: An Analysis of the Print Media in Slovenia, 1970-2000. Ljubljana: Mirovni inštitut: Media Watch. Preuzeto sa: http://pdc.ceu.hu/archive/00001509/01/Media_representation_of_homosexuality.pdf
14. Lezbijska organizacija Rijeka "LORI" (2004) *Mediji i LGBT zajednica: Priručnik za novinarke i novinare o LGBT zajednici*. Rijeka: Lezbijska organizacija Rijeka "LORI".
15. Majstorović, D. (2010). Etički prijepori i vjerodostojnost dnevnih novina – analiza tekstova s naslovnica jutarnjeg lista i večernjeg lista. *Medijske studije*, 1(1-2): 55-64.
16. Maričić, A., Štambuk M., Tadić Vujić M., Tolić S. (2016.). *Ja nisam gej mama, ja sam mama*. Zagreb: Jesenski i Turk.
17. Narodne novine br. 59/2004
18. Narodne novine br. 82/2008
19. Narodne novine br. 86/12
20. Raguž, A., Ivasović, S. i Kukolić, E. (2018). Medijski prijepori u objavama hrvatskih dnevnih novina: primjer izvještavanja o referendumu o ustavnoj definiciji braka u 2013. godini. *Suvremene teme*, 9 (1), 49-69. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/203837>
21. Šućur, Z. (2004). Socijalna isključenost: pojam, pristupi i operacionalizacija. *Revija za sociologiju*, 35(1-2): 45-60. Dostupno na <http://hrcak.srce.hr/file/22120>
22. Tabangcura, D. F. (2016). Media Representations of Gay and Lesbian Couples with Families: A Multimodal Discourse Analysis of Proposition 8 Advertisements. The Master of Art. University of Victoria.
23. Peruško, Z. (2011). *Uvod u medije*. Zagreb: Nakladnik Jesenski i Turk.
24. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 20011.: stanovništvo prema državljanstvu, narodnosti, vjeri i materinskom jeziku, Statistička izvješća 1469, DZS, Zagreb, 2013.
25. Vučković Juroš, T. (2017). Usporedba ishoda djece iz obitelji istospolnih i raznospolnih partnera: osvrt na kvantitativne studije provedene na slučajnim reprezentativnim uzorcima. *Revija za sociologiju*, 47 (1): 65-95. <https://doi.org/10.5613/rzs.47.1.3>

26. Vučković Juroš, T. (2019). "Zašto ovdje možemo, a tamo ne možemo biti obitelj?" Kako socioinstitucionalni okviri oblikuju iskustva LGB roditeljstva. *Revija za sociologiju*, 49 (2): 205-229. <https://doi.org/10.5613/rzs.49.2.4>
27. Shively, M., De Cecco, J. (1977). Components of Sexual Identity, *Journal of Homosexuality*, 3(1): 41-48.
28. Zorica, L. (2016). Povijesni prikaz homoseksualnih osoba kao marginalizirane skupine. *Essehist: časopis studenata povijesti i drugih društveno-humanističkih znanosti*. 8(8), 2-15. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/190412>
29. Wang, Z. (2017). Eyeing marriage equality: News media representation of same-sex marriage legalization debate in Taiwan. Master's thesis, Lund University.

9. SAŽETAK

U suvremenom svijetu mediji su glavno sredstvo masovne komunikacije i posrednik između informacija i javnosti. Način na koji mediji konstruiraju priče koje se objavljuju važan je iz razloga što mediji tim činom ujedno konstruiraju i javno mnijenje. Istospolne zajednice, s druge strane, su marginalna skupina koja je često neshvaćena od strane javnosti i diskriminirana od strane pojedinaca, grupa i kolektiva. Upravo zbog toga što mediji konstruiraju svijest javnosti u pozitivnom ili negativnom smislu od izuzetne je važnosti na koji način predstavljaju svoje priče, pa tako i one o istospolnim zajednicama, široj javnosti.

Cilj ovog istraživanja bio je analizirati način na koji mediji prezentiraju istospolne zajednice javnosti. Analiza je pokazala da autori članaka obično ne zauzimaju stav u samim člancima, ili ako ga zauzimaju, on je pozitivan ili programatski, odnosno potiče na promjenu na bolje. O istospolnim zajednicama najčešće se piše u lipnju koji je poznat kao Mjesec Ponosa, ali i u vrijeme određenih događaja poput donošenja odluke o dopuštanju posvajanja djece istospolnim parovima ili u susret političkim izborima. Podjednako se piše o dvije suprotstavljene strane, onima koji podržavaju i onima koji osuđuju istospolne zajednice. S druge strane, ima prostora za napredovanje u smislu da bi se mogla posvetiti pažnja zemljama koje su progresivnije od Hrvatske. Konačno, pretpostavlja se da će mediji, uključivanjem svih perspektiva raznolikih aktera kao i primjerima dobre prakse borbe i integracije, biti jedan od glavnih sredstava kojima bi LGBTQ zajednica mogla proširiti/ostvariti svoja prava.

10. SUMMARY

In the modern world, the media is the main means of mass communication and an intermediary between information and the public. The way in which the media constructs the stories that are published is important for the reason that the media, in doing so, also constructs public opinion. Same-sex communities, on the other hand, are a marginal group that is often misunderstood by the public and discriminated against by individuals, groups and collectives. Precisely because the media constructs public awareness in a positive or negative sense, it is extremely important how they present their stories, including those about same-sex unions, to the general public.

The aim of this research was to analyze the way in which the media present same-sex communities to the public. The analysis showed that the authors of the articles usually do not take a position in the articles themselves, or if they do, it is positive or programmatic, that is, they encourage change for the better. Same-sex unions are most often written about in June, which is known as Pride Month, but also at the time of certain events such as making decisions about allowing same-sex couples to adopt children or in response to political elections. It is written equally about the two opposing sides, those who support and those who condemn same-sex unions. On the other hand, there is room for advancement in the sense that attention could be paid to countries that are more progressive than Croatia. Finally, it is assumed that the media, by including all perspectives of diverse actors as well as examples of good practice of struggle and integration, will be one of the main means by which the LGBTQ community could expand/realize their rights.

11. BILJEŠKE O AUTORICI

Magdalena Grdić rođena je 31.08.2001. u Karlovcu. U Karlovcu završava osnovnu školu „Braća Seljan“, te upisuje Ekonomsko-turističku školu. Nakon završene srednje škole, nastavlja obrazovanje na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu na preddiplomskom studiju Sociologije gdje je trenutno redovni student treće akademske godine.